KALENDARZ
ASTRONOMICZNO-GOSPODARSKI
POLSKI I RUSKI
NA ROK
1840.

KTÓRY JEST ROKIEM PRZYBYSZOWYM MAJĄCYM DNI 366.

OPIS ROSLIN-ROK TRZECI.

Za pozwoleniem Cenzury Rzadowéj.

W WARSZAWIE,

W DRUKARNI OBOK KOSCJOŁA XX. BERNARDYNÓW KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE N. 369.

Nakładem J. Wróblewskiego i Z. Szteblera.

LICZBA ZWROTÓW KALENDARSKICH.

Podług nowego Gregoryańskiego Kalendarza.		Podług starego Juliańskiego Kalendarza
XVII.	Liczba Złota	XVII.
XXVI.	Epakta	VII.
I.	Okres Słońca	I.
XIII.	Poczet Rzymski	XIII.
E. D.	Litera Niedzielna	G. F.

ŚWIĘTA RUCHOME.

RZYMSKIE.

Niedziela Starozapustna dnia 16 Lutego.
Niedziela zapustna . . . — 1 Marca.
Popielec . . . . — 4 Marca.
Wielkanoc. . . . . . . — 19 Kwietnia.
Krzyżowe dni . . . 25, 26, 27, Maja.
Wniebowstąpienie Pańskie — 28 Maja.
Zielone Świątki . . . 7 i 8 Czerwca
Boże Ciało . . . . . . — 18 Czerwca.
Niedziela 1 Adwentu . — 29 Listopada.

RUSKIE.

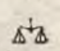
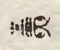
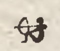
Miasojastia . . . . Nedel 8
Miasopust . . . . 18 Fewrala.
Syropust . . . . 25 Fewrala.
1 den Wełyk: Posta . . . 26 Fewrala.
Woskresenie Hosp. . . . . 14 Aprela.
Woznosenie Hosp. . . . . 23 Maji.
Soszestwo S. Ducha . . . 2 Junii.
1. den Petrowa Posta . . . 10 Junii.
Tieło Xtowe . . . . 13 Junii.
Petrowa Posta. . . . . Nedel 2 dni 5.

Mięsópustu rachując od Nowego Roku do Popielca, tygodni 9.

SUCHE DNI.

Pierwsze dnia 11, 13, 14, Marca.
Drugie dnia 10, 12, 13, Czerwca.
Trzecie dnia 16, 18, 19, Września.
Czwarte dnia 16, 18, 19, Grudnia.

WYKŁAD ZNAKÓW KALENDARSKICH.

 Nów Xiężyca.
 Pierwsza Kwadra.
 Pełnia.
 Ostatnia Kwadra.
 Wodnik.
 Ryby.
 Baran.
 Byk.
 Bliźnięta.
 Niedźwiadek.
 Lew.
 Panna.
 Waga.
 Rak.
 Strzelec.
 Koziorożec.

STYCZEŃ ma dni 31. HENWAR. LUNACYE.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1	S.	NOWY ROK. Ful i Euf.	20 Dek. 1839 Ihnatya.	
2	C.	Makarego Opata.	21 Julianny.	
3	P.	Genowefy P. i Daniela M.	22 Anastazyi.	
4	S.	Tytusa B. i Grzegorza B.	23 SS. Mucz. w Kryti.	
Ew. u Mat. ś. w roz. 3. O Chrzcie Chr. w Jordanie. — Przy. d. m. 10.				
5	N.	1 po N. R. Telesfora B.	24 4 Adw. *Naw. Roz. X.*	
6	P.	TRZECH KROLOW.	25 ROZDŽEST. CHR.	
7	W.	Lucyna M.	26 SOBOR BOHOR.	
8	S.	Seweryna Opata.	27 STEFANA M.	
9	C.	Marcyanny P. i Męcz.	28 SS. Mucze. w Nikom.	
10	P.	Agatona P. i Wilchelma B.	29 *SS. Mucz. Mładen.*	
11	S.	Higina M. i Honoraty P.	30 Anysyi Mucz.	
Ew. u Łukasza ś w roz. 2 O Chrystusie w 12 Latach. — Przy. d m. 23.				
12	N.	1 po 3. Król. Arkadyusza	31 po Rozd. Malanyi M.	
13	P.	Godfrida i Weroniki.	1 N. 1840. OBR. HOSP.	
14	W.	Hilarego B. i Felixa M.	2 Sylwestra.	
15	S.	Pawła Pustelnika.	3 Malachyia Pr.	
16	C.	Marcella P. i M.	4 Sobor. SS. Apost.	
17	P.	Antoniego Opata.	5 Naw. Boho. Fteofonto	
18	S.	Liberaty P. i Pryski P.	6 BOHOJAW. HOSP.	
Ew. u Jana ś. w r. 2. O Godach w Kanie Galilejskiéj. — Przy d. m. 41.				
19	N.	2 po 3 Król. Im. Jezus Hen.	7 1 po Boh. Sob. S. Jo.	
20	P.	Fabiana i Sebastyana M.	8 Heorhia.	
21	W.	Agnieszki P. M.	9 Połyewka	
22	S.	Wincentego i Anastaz. MM.	10 Hryhorhya Epis.	
23	C.	Zaślu. N. P. M. i Ildef. B.	11 Fteodozyi	
24	P.	Tymoteusza i Felicya. B.	12 Tatyanny Mucz.	
25	S.	Nawrócenie ś. Pawła Apos.	13 Jermiła	
Ew. u Mateusza ś. w r. 8 O trędowatym i Setniku — Przy. d. god. 1 m. 1.				
26	N.	3 po 3 Król. Polikarpa B.	14 2 po Boh. SS. Otec	
27	P.	Jana Chryzostoma.	15 Myta i Fary	
28	W.	Karola W. i Juliana	16 Wery. S. Piotra.	
29	S.	Franciszka Salezego Wyz.	17 Antonya Wełyk.	
30	C.	Martyny P. i M.	18 Aftanazya i Kiryła	
31	P.	Piotra Nola. i Marcel. W.	19 Makarya	

WODNIK.

Now dnia 4 o godzinie 10 minut 39 wieczorem. Mróz i wiatr.

Pierwsza kwadra dnia 12 o godzinie 9, min. 19, z rana. Z początku mróz później śnieg i odwilż.

Pełnia dnia 19 o godzinie 2, minut 55 po północy. Mroźne powietrze i pogoda.

Ostatnia kwadra dnia 26 o godzinie 2 minut. 56 z południa. Snieżne i wilgotne powietrze.

SWIĘTA WYZ. MOJŻE.

Dnia 4 Szabas—6 Rozchodes, czyli 1 Szwat—11 Szabas—18 Szabas Szyra radosny—20 Chamisz-szusor byszwat dzień radosny—25 Szabas.

W Styczniu wywozi się na pole nawóz, nie bardzo przegniły pod warzywo, wykę, groch, i t. d. sprowadza się drzewo opałowe i budulec. W sadach wytępia się robactwo, zrzynaią się suche i nieużyteczne gałęzie, obieraią się także drzewa z mchu. Oborę trzymać ciepło i chędogo, przewietrzać w czasie pogody wygnawszy bydło z teyże. Bydłu daie się zsieczki parzonka z solą, a bydło opasowe pilnie doglądać należy. Owcom daie się liści olszowych, które jeżeli z apetytem ieść będą, znakiem iest że są zdrowe; jeżeli zaś nie, wnosić przeciwnie należy; więc podług tego postrzeżenia wybrakować ie potrzeba. Przestrzegać aby pasieki nie stały w mieyscu ciepłym, i aby myszy nie miały łatwego wejścia do ula.

LUTY ma dni 29. FEWRAL LUNACYE.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1	S.	† Brygidy P. i Ignacego B.	20 Henwar. Jewtymi.	
Ew. u Mateusza ś. w roz. 8 o Nawałności morskiéj. — Przy. d. g. 1 m. 10.				
2	N.	4 po 3 Kr. OCZYSZ. N. P. M.	21 3 po Boh. Maxyma.	
3	P.	Błażeja B.	22 Syn. Tymof.	
4	W.	Anasgarego i Weroniki	23 Kłymenta	
5	S.	Agaty P. M.	24 Xenyi	
6	C.	Doroty P. i Teofila M.	25 Hryhorya Boho.	
7	P.	Romualda Opata	26 Xenofonta	
8	S.	Jana z Matty Wyz.	27 Pren. Mos. S Jana Zł.	
Ew. u Mateusza ś. w roz. 13 O pszenicy i kąkolu. — Przy. d. g. 1. m. 50.				
9	N.	5 po 3 Kr. Apolonii P. M.	28 4 po Boh. Jefrema.	
10	P.	Scholastyki P.	29 Ihnatya	
11	W.	Felixa i Saturna M.	30 TRIECH SWIAT.	
12	S.	Gaudentego	31 Kiryła i Joanna	
13	C.	Juliana M.	1 *Fewral.* Tryfona	
14	P.	Walentego Kapł. M.	2 STRITEN. HOSP.	
15	S.	Faustyna i Jowity MM.	3 Symeona	
Ew. u Mateu. ś. w roz. 20 O robotnikach w winnicy. — Przy. d. g. 2 m. 17.				
16	N.	Starozapustna. Julianny P.	4 Myta i Fary. Izydora.	
17	P.	Donata M.	5 Ahafii	
18	W.	Symeona B. M.	6 1. *den posta* Wokuła	
19	S.	Konrada Wyzn.	7 Parftenya	
20	C.	Leona B. i Eucharyusza B.	8 Fteodora Stra.	
21	P.	Eleonory P. i Fortun. M.	9 Nikifora	
22	S.	Paschazego B. Kat. S. Pio.	10 Charłampia Mucz.	
Ew. u Łuk. ś. w roz. 8. O nasieniu i wielorakiéj roli. — Przy. g. 2 m. 44.				
23	N.	Mięsopustna. Romany P.	11 Błud. Syn. Własya.	
24	P.	Flawiana M.	12 Maletya	
25	W.	*Macieja Apostoła.*	13 Martynyana	
26	S.	Zygfryda B.	14 Auksentya.	
27	C.	Alexandra B.	15 Onysyma	
28	P.	Leandra B.	16 Panfitya i Porfiria	
29	S.	Romana Opata.	17 Ftoodora.	

RYBY.

Nów dnia 3 o godzinie 3 minut 21 po południu. Z początku stała pogoda, przy końcu mroźne powietrze.

Pierwsza kwadra dnia 10 o god. 5 m. 26 z południa. Z początku przy pięknéj pogodzie mroźne powietrze.

Pełnia dnia 17 o god. 3 minut 15 z południa. Niestała pogoda przy mroźnym powietrzu.

Ostatnia kwadra dnia 25 o minucie 12 w południe. Z początku mroźne powietrze, później czasami śnieg z deszczem.

SWIĘTA WYZ. MOJŻ.

1 Szabas—4, 5, Rozchodesz, czyli Adar ryszon—8 Szabas—15 Szabas—19, 20 Purym mały czyli zapusty mniejsze—22 Szabas—29 Szabas.

W Lutym wywozi się także nawóz na pole, szczepią się owoce pestkowe, śliwki, wczesne, brzoskwinie, morele i t. p. ogrody warzywne gnoją się. Ziarno przeznaczone do siewu, starannie czyści się. Gospodynie zatrudniać się powinny marynowaniem ryb, soleniem mięsa i wszelkie wędliny naylepiéj się udają w tym miesiącu. Bydłu daje się dostateczną strawę, aby na wiosnę było silne do prac gospodarskich. Cielęta na chowanie odsadzać, owce kotne starannie karmić i dla świń prośnych ciepłe chlewki przygotować należy. Doglądać pilnie potrzeba, aby wyloty w ulach śniegiem nie zalatywały.

MARZEC ma dni 31. MART. LUNACYE

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn
Ew. u Łukasza s. w r. 18. Jezus przepowiada swą mękę. — Przy. d. g. 3 m 13.				
1	N.	Zapustna. Albina Biskupa	18 Miasop. Leona P.	
2	P.	Heleny Ces. Wd.	19 Archyppa	
3	W.	Kunegundy Ces. P.	20 Leona Kata	
4	S.	Popielec. Kazimierza Kr.	21 Tymofteja.	
5	C.	Teofila B. i Fryd. Op.	22 Obr. Mosz. Mucz. E.	
6	P.	Wiktoryna M.	23 Polikarpa M.	
7	S.	Tomasza z Akwinu.	24 Obr. Iła. J.	
Ew. u Mat. ś. w r. 4. O djable. który kusił Jezusa. — Przy. d. g. 3 m. 41,				
8	N.	Wstępna. Jana Bożego.	25 Syrop. Tarasya.	
9	P.	Franciszki Rzymianki.	26 Porfira.	
10	W.	40 Męczenników.	27 Prokopia P.	
11	S.	Konstantyna Wyz.	28 Wasyłya P.	
12	C.	Grzegorza Wiel. Pap.	29 Kassyana.	
13	P.	Nicefora B. i Modesty M.	1 Mart. Jewdokii M.	
14	S.	Matyldy wd. Król.	2 Fteodota M.	
Ew. u Mat. ś. w r. 7. O przemienieniu się Jezusa — Przy. d. g. 4 m. 10.				
15	N.	Sucha. Longina żoł. i M.	3 1 Posta. Jewtropia.	
16	P.	Cyryaka Diak. i Patryc.	4 Herazyma.	
17	W.	Gertrudy P.	5 Kanona.	
18	S.	Gabryela Archanioła.	6 SS. 42 Mucz.	
19	C.	*Józefa Obl. N. P. M.*	7 Wasyłya i Jefrema.	
20	P.	Joachima Ojca N. M. P.	8 Fteofilakta.	
21	S.	Benedykta Opata,	9 40 *Mucz.*	
Ew. u Łukasza ś. w roz. 11. O wyrzucaniu djabłów. — Przy. d. g. 4. m. 38.				
22	N.	Głucha. Pawła P. i Oktaw.	10 2 Posta. Kondrata.	
23	P.	Katarzyny Szw. P.	11 Safronya.	
24	W.	Marka i Tymoteusza.	12 Fteofana.	
25	S.	ZWIASTOWANIE N. M. P.	13 Nikifora P.	
26	C.	Ludgiera B. i Emman. M.	14 Wenedykta P.	
27	P.	Ruperta B. W.	15 Ahapia Mucz.	
28	S.	Syxta Pap. i Dorot.	16 Sawina M.	
Ew. u Jana ś. w roz. 6 O nakarmieniu 5000 ludzi. — Przy. d. g. 5 m. 6.				
29	N.	Srodopustna. Cyryl. Diak.	17 3 Posta. Alexya P.	
30	P.	Wiktora M. Anieli	18 Kiryła.	
31	W.	Balbiny i Kornelli.	19 Chryzanfta.	

BARAN.

Nów dnia 4 o godz. 5 m. 27 z rana. Snieg naprzemian z deszczem, wiatr.

Pierwsza kwadra dnia 11 o minucie 30 po północy. Niestała pogoda.

Pełnia d. 18 o godz. 5 minucie 53 z rana. Z początku śnieg z deszczem, późniéj pogodne powietrze.

Ostatnia kwadra dnia 26 o godzinie 8 minucie 3 z rana. Mrożno, wietrzno, lecz pogodne powietrze.

SWIĘTA WYZ. MOJŻ.

Dnia 5, 6, Rozchodesz czyli 1 Ador szeny—7 Szabas—14 Szabas—18 Post Estery—19 Purym czyli zapusty—20 Szuszan Purym—21 Szabas—28 Szabas.

W Marcu kończy się się nawóz; skoro tylko pogoda nastąpi, zacząć można oranie pod len konopie i proso, siać groch, wykę. Zasiewy ozimie zwłaszcza na lekkim gruncie wałkować, przyczynia się to wiele do ich obrodzenia. Bydło opasowę wyprzedaje się. Owce prócz maciorek, aby nie na czczo wypuszczać w porze ciepłéj na pastwiska. Słód na całoroczną potrzebę uprawia się. W pasiekach aby ich od robaków i nieczystości zabezpieczyć, deskę przed ulem leżącą często odmieniać. W domu ponieważ już prace rolnika czekają w polu, pośpieszyć się z młocką potrzeba i zboże przeszuflować.

KWIECIEŃ ma dni 30. APREL. LUNACYE.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn
1	S.	Teodory P. i Hugona B.	20 Mart. SS. Otec. w S.	
2	C.	Franciszka a Paulo.	21 Jakowa Ap.	
3	P.	Rycharda Biskupa.	22 Wasyłya.	
4	S.	Izydora B.	23 Nikona C.	
Ew. u Jana ś. w Roz. 8 o żydach którzy chcieli ukam. Jez.— P. d. g. 5 m. 34.				
5	N.	Biała. Wincentego Fer.	24 4 Posta. Zacharyi.	
6	P.	Wilchelma Op. i Celest.	25 BŁAHO. P. BOHOR.	
7	W.	Epifaniusza B.	26 Sob. S. Hawr. Ar.	
8	S.	Dyonizego z Koryntu.	27 Matrony.	
9	C.	Maryi Egipcyanki.	28 Stefana.	
10	P.	Ezechiela Pr.	29 Marka.	
11	S.	Leona Pap.	30 Joana.	
Ew. u Mat. ś. w Roz. 20 o wjezdzie Jezusa do Jerozolimy.— P. d. g. 6 m. 2.				
12	N.	Kwietnia. Juliusza Pap.	31 5 Posta. Hipatia.	
13	P.	Hermenegilda.	1 Aprel. Maryi Ehip.	
14	W.	Tyburcyusza M.	2 Tyta.	
15	S.	Ludwiki i Kassyl. P.	3 Nikity.	
16	C.	*Wielki.* Lamberta M.	4 Jozyfa.	
17	P.	*Wielki.* Rudolfa M.	5 Fteodota.	
18	S.	*Wielka.* Appoloniusza M.	6 Ewty.	
Ew. u Marka ś. w Roz. 16 o Zmartwychwstaniu Jezusa.— P. d. g. 6 m. 29.				
19	N.	WIELKANOC. Hermogen.	7 Cwitna. Hicorhia.	
20	P.	WIELKANOC. Sulpicyu.	8 Irodyona.	
21	W.	Anzelma B.	9 Ewypsychia.	
22	S.	Sotera i Kaja MM.	10 Terentya.	
23	C.	Wojciecha B.	11 *C.* Wełyki Antypy.	
24	P.	Jerzego M.	12 *P* Wełyki Wasyłya.	
25	S.	Marka Ewan.	13 *S.* Wełyk. Artemona.	
Ew. u Jana ś. w Roz. 20 o pokazaniu się Jezusa uczniom. — P. d. g. 6. m. 50.				
26	N.	Przewodnia. Marcelina.	14 WOSK. XT. Mart.	
27	P.	Anastazego.	15 SWITŁY. Arystrar.	
28	W.	Witalisa.	16 SWITŁY. Iryny.	
29	S.	Gro. Chr. i Piotra.	17 Symeona.	
30	C.	Katarzyny Seneńskiej.	18 Joanna.	

B Y K.

Nów dnia 2 o god. 4 m. 42. z południa wilgotne i zimne powietrze.

Pierwsza kwadra dnia 9 o godzinie 7 minu. 48 z rana deszcz na przemian z wiatrem.

Pełnia dnia 16 o god. 9 m. 17 w wieczór, niestała pogoda.

Ostatnia kwadra dnia 25 o god. 1 minu. 9 po północy. Chłodne i pogodne powietrze.

ŚWIĘTA WYZ. MOJŻ.

Dnia 4 Roszchodesz czyli 1 Nisson.—11 szabas hagudot czyli wielki Szabas.—Dwa 8 i 9 Pessach Wielkanoc święta uroczyste—20 23 święta wolne—24 25 Ostatnie święta Wielkanocne uroczyste.

W Kwietniu w polu zasiewy kończyć należy jako to: Żyta jarego i owsa. Jęczmień sieje się na końcu tego miesiąca, żeby przymrozki nie szkodziły. Ranne kartofle zasadzić. Łąki okryte mchem bronują się. Chmiel się okopuje i tyczki do niego wstawia. Groch tyczkowy sadzi się. Owce się wymywają i czyszczą, gdyż czas strzyżenia już się zbliża. Maiszą byczki i wałaszą źrebięta i t. p. W ulach uważać należy czyli gdzie matki niebrakuje słabym pszczołom dać nieco miodu przaśnego z wódką ordynaryjną.

WRZESIEŃ ma dni 30. AWHUST.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1	W.	Idziego Opata i Justa M.	20 Awehust. Samuiła P	
2	S.	Stefana Króla Węgier.	21 Ftadeja.	
3	C.	Eufrozyny i Izabeli P.	22 Abaftonika.	
4	P.	Rozalii Panny.	23 Łuppa M.	
5	S.	Wawrzyńca B.	24 Ewtychia.	

Ew. u Łukasza ś. w roz. 17 O uzdrowieniu 10 trędowatych — Ub. d. g. 2 m. 23.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
6	N.	13 po św. Zacharyasza Pr.	25 12 po sosz. Warftoł.	
7	P.	† Reginy Panny.	26 Adryana.	
8	W.	NARODZENIE N. P. M.	27 Pimena.	
9	S.	Gorgoniusza i Adryna.	28 Mojsaja.	
10	C.	Mikołaja z Tolent.	29 USIK. HŁAW. JOA.	
11	P.	Teodory P.	30 Alexandra New.	
12	S.	Waleryana i Salez. M,	31 Położ. Pojasa P. Bo.	

Ew. u Mateusza ś. w roz. 6 O służbie Bożéj i Mamonie. — Uby. d. g. 3 m. 52.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
13	N.	14 po św. Amata Kapłana.	1 Sentiabr. Symeona.	
14	P.	Podwyższenie S. Krzyża.	2 Mamanta.	
15	W.	Nikodema M.	3 Aftyma.	
16	S.	Cypryana i Eufem.	4 Wawiłły.	
17	C.	Justyna Męcz.	5 Zaharyi.	
18	P.	Józefa z Kop. i Tomasza.	6 Michaiła.	
19	S.	Januaryusza M.	7 Sozanta.	

Ew. u Łukasza ś. w roz. 7. Owskrzeszeniu syna wdowy. — Uby. d. g. 4 m. 20.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
20	N.	15 po św. Eustachiusza M.	8 14 po so. ROZ. P. B.	
21	P.	Mateusza Apos.	9 Joakima i Anny.	
22	W.	Mauryccgo M.	10 Minodory.	
23	S.	Tekli P. M. i Wład. z G.	11 Fteodory.	
24	C.	Gerarda Bisk.	12 Aftomona.	
25	P.	Cypryana i Justyny MM.	13 Kornyłya.	
26	S.	Jozefata B. M.	14 WOZD. CZ. KREST.	

Ew. u Łukasza ś. w roz. 14. O uzdrowieniu opuchłego. — Uby. d. g. 4 m. 48.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
27	N.	16 po św. Kosmy i Damia.	15 15 po sosz. Nikity.	
28	P.	Wacława Kr. M.	16 Effimii i Josofata.	
29	W.	Michała Archanioła.	17 Sofii.	
30	S.	Hieronima K. W.	18 Ewmenya.	

LUNACYE.

WAGA.

Pierwsza Kwadra dnia 4 o godzinie 12 w północy. Pogoda i ciepło.

Pełnia dnia 11 o godz. 9 m. 12 wieczorem z początku pogoda i ciepło później deszcz.

Ostatnia Kwadra dnia 18 o godzinie 6 m. 50 wieczorem Chłodno, wietrzno i deszcz.

Nów dnia 25 o godzinie 7 m. 46 wieczorem. Chłodno wiatr z deszczem.

SWIĘTA WYZ. MOJŻ.

4 5 Szabas— 12 Szabas— 26 Szabas— 28—29 Roszkoszona czyli Nowy Rok 560 od stworzenia świata— 30 Post Gedalia.

W Wrześniu kończy się żniwo, po którym zaraz siew oziminy rozpocząć należy. Role płonniejsze i lżejsze naprzód się obsiewają, a najżyzniejsze na końcu, w końcu tego miesiąca zbiera się potraw. Kartofle wcześnie sadzone wybierać. Bydło zdatne lo chowu brakować. Owce parzą się po ś Mateuszu. Śliwki zbierają się i smażą powidła. Bydło osobliwie gdzie paszy brakuje, wypędzać na paszę w lasy; jeżeli czas słotny, dawać z rana a mianowicie krowom cielnym, nieco paszy suchéj. Szczepy się po drugi raz odwiązują, czyszczą się i znowu zawiązują.

PAŹDZIERNIK ma dni 31. SENTIABR. LUNACYE.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1	C.	Remigiusza B. i M.	19 Sent. Trofima.	
2	P.	Aniołów Strożów.	20 Ewstefia.	
3	S.	Kandyda M. i Ludomira.	21 Kodrata.	
Ew. u Mat. ś. w rozd. 22 O miłości Boga i bliźniego.— Ubyło d. g. 5 m. 16.				
4	N.	17 po sw. Franciszka Sera.	22 16 po sosz. Foki.	
5	P.	Placyda M. i Flawii P.	23 Zacz. Joana Krest.	
6	W.	Brunona Wyzn.	24 Ftekli.	
7	S.	NMP. Różań. i Justyny P.	25 Eufrozyny.	
8	C.	Brygidy Wdowy.	26 JOANNA. BOHOSŁ.	
9	P.	Dyonizego Bisk.	27 Kalistrata.	
10	S.	Franciszka Borgiasza.	28 Charytona.	
Ew. u Mateusza ś. w roz. 9 O uzdrowieniu paralityka.— Uby. d. g. 5 m. 44.				
11	N.	18 po sw. Placydy P.	29 17 po sosz. Kiryaka.	
12	P.	Maxymiliana B.	30 Hrychorya.	
13	W.	Edwarda Króla.	1 Oktiabr. Fok. B.	
14	S.	Kaliksta P. M. i Bur.	2 Kipryana.	
15	C.	Jadwigi Wd. i Teressy P.	3 Dyonysya.	
16	P.	Florentyna B. i Gawła O.	4 Jerofteja.	
17	S.	Wiktora B.	5 Chrystyny.	
Ew. u Mateuszu ś. w roz. 22 O wezwaniu na gody weselne.— Ub. d. g. 6 m. 12.				
18	N.	19 po sw. Łukasza Ewang.	6 18 po sosz. Ftomy	
19	P.	Piotra z Alkantary W.	7 Sergia.	
20	W.	Ireny P. i Prz. S. Wojciecha	8 Pelaim.	
21	S.	Urszuli Panny.	9 Jakowa.	
22	C.	Korduli P. M.	10 Ewlampia.	
23	P.	Jana Kapistrana Wyzn.	11 Filipa Apost.	
24	S.	Rafała Archanioła.	12 Prowa.	
Ew. u Jana ś. w roz. 4 O chorym synu Królewskim.— Ubyło d. g. 6 m. 40.				
25	N.	20 po sw. Kryspina i Krys.	13 19 po sosz. Karpa.	
26	P.	Ewarysta Pap. M.	14 Nazarya.	
27	W.	Sabiny M.	15 Łukiana.	
28	S.	Szymoma Judy i Jana Kant.	16 Łonhina.	
29	C.	Narcysa B.	17 Ossyi Pror.	
30	P.	Zenobii M.	18 Łuki Apost.	
31	S.	†Wolfganga B. W.	19 Joiła Pror.	

NIEDZWIADEK.

Pierwsza kwadra d. 3 o godzinie 6 m. 58 wieczorem. Zimno i pochmurno.

Pełnia dnia 11 o godzinie 8 minucie 36 rano, Pogoda. i ciepło przyjemne.

Ostatnia kwadra dnia 18 o godzinie 1 m. 19 rano. Pogoda i ciepło.

Nów dnia 25 o god. 10 rano. Chłodno wiatr później śnieg zaczyna padać.

SWIĘTA WYZ. MOJŻE.

3 Szabas Szywa czyli pokutny—7 Jomkipur czyli Sądny dzień—10 Szabas— 12, 13 Szukos święta kuczek uroczyste — 14,17 Swięta wolne—18 Honana robe swięta palmowe— 19, 20 Ostatnie święta kuczek uroczyste— 24 Szabas—27, 28 Rozchodes czyli 1 Cheszon— 31 Szabas.

W Październiku kończy się zasiew oziminy i podoruje się pole na wiosenne zasiewy. Gnoi się rola, na którey się na wiosnę ma siać żyto jare, jęczmień, groch, proso, konopie, len. Obiera się chmiel chociażby i niedoyrzały zupełnie. Okopuią się grządki chmielowe. Owce strzydz. Kapustę kwasić i resztę warzywa wykopać należy.

1840.

Kasztanów sztuk 136
Kasztanów – – 59

~~Nowatorych~~ ~~44~~ $\frac{20}{10.}$
~~Wrobel:~~ Kołów 2 ½

Attencka

Wasilezki 3
Kniana 2
Koszańcki 3

d Koszańcki Woy 2 Drsi a Stadoty Zapłacone

24 List 1841

BK

LISTOPAD ma dni 30. OKTIABR. LUNACYE.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
Ew. u Mat. ś. w roz. 18 o Dłużniku i złośliwym słudze. — Ub. d. g. 7. m. 6				
1	N.	WSZYSTKICH SWIĘT.	20 Oktiabr. Artemia	
2	P.	Dzień zaduszny Wiktora B.	21 Ilaryona.	
3	W.	Huberta Bisk.	22 Awerkia.	
4	S.	Karola Boromeusza.	23 Jakowa Apost.	
5	C.	Zacharyasza i Elżbiety.	24 Arefty.	
6	P.	Leonarda Wyznawcy.	25 Markiana.	
7	S.	Engelberta B. W.	26 Dimitria.	
Ew. u Mat. ś. w roz. 22 o Pokazaniu czynszowej monety — Ub. d. g. 7 m. 31				
8	N.	22 po św. Godefryda B.	27 21 po sosz. Nestora.	
9	P.	Teodora M.	28 Terentiana.	
10	W.	Andrzeja z Awelinu.	29 Anastazyi.	
11	S.	Marcina Biskupa.	30 Zenowia.	
12	C.	5 Braci Polaków, MM.	31 Stachia.	
13	P.	Dydaka Wyz.	1 Nojabr. Kosm i Da.	
14	S.	Serapiona M. i Klement.	2 [illegible]	
Ew. u. Mat. ś. w roz. 9 o Wskrzeszeniu córki księcia. — Ub. d. g. 7 m. 54				
15	N.	23 po św. Leopolda Wyz.	3 22 po sosz. Akepsyny	
16	P.	Edmunda B. W.	4 Joannykia.	
17	W.	Sałomei P. i Grzegorza.	5 Halaktiona.	
18	S.	Stanisława Kostki.	6 Pawła.	
19	C.	Elżbiety Kr. Wd.	7 33 Muczen.	
20	P.	Felixa Walezyusza Wyzn.	8 SOBOR S. MICHAJ.	
21	S.	Ofiarowanie N. M. P.	9 Onysyfora.	
Ew. u, Mat. ś. w roz. 8 o Uzdrowieniu trędowatego — Ub. d. g. 8 m. 15.				
22	N.	24 po św. Cecylii P. M.	10 23 po sosz. Erasta.	
23	P.	Klemensa P. M.	11 Miny.	
24	W.	Jana od Krzyża.	12 Joana M.	
25	S.	Katarzyny P. M.	13 Joanna Złotousta.	
26	C.	Piotra Biskupa.	14 Filipa Apost.	
27	P.	Barlacema i Jozefata.	15 1 den post Fil. Hurya	
28	S.	Rufa M. i Mansweta.	16 Maftea Apost.	
Ew. u Łuk. ś. w ros. 21 O znakach na niebie i ziemi. — Ub. d. g. 8 m 32.				
29	N.	1 Adwent. Saturnina M.	17 24 po sosz. Hryhorya	
30	P.	Andrzeja Apost.	18 Platona i Romana.	

STRZELEC.

Pierwsza Kwadra dnia 2 o godzinie 2 m. 26 rano. Zimne i wilgotne powietrze.

Pełnia dnia 9 o godzinie 7 m. 32 rano odwilż, pochmurno, czasami deszcz.

Ostatnia kwadra d. 16 o godzinie 10 min. 14 rano. Wiatr z deszczem i śniegiem.

Nów dnia 24 o godzinie 3 minucie 31 rano. Mróz i Snieg.

SWIĘTA WYZ. MOJZ.

7 Szabas— 14 Szabas—21 Szabas— 26 Roszchodes czyli 1 Kiszlew—28 Szabas.

W Listopadzie kończy się podorywanie roli pod wiosenne zasiewy. Młode drzewka obwiiaią się słomą. Młocka rozpoczyna się. Od początku miesiąca, bydło na zimowey paszy stanąć powinno. Jężeli się zaś w dniu pogodnym wypędzi, to bardziey dla przewietrzenia aniżeli pożywienia.— Marynaty i Pekeflciz urządza się. — Podczas dni pogodnych nie bronić pszczołom wylotu, gdy iednak mocne mrozy nastaną, zamknąć ule zupełnie. Uzupełnia się len i konopie. Zbiera się dla trzody bukiew i żołądź. Grabią się liście na pościel dla bydła.

GRUDZIEŃ ma dni 31. NOJABR. LUNACYE.

Dni.		SWIĘTA RZYMSKIE.	SWIĘTA RUSKIE.	Zn.
1	W.	Eligiusza B.	19 Nojabr. Awdya P.	
2	S.	Bibianny P. M.	20 Hryhorya.	
3	C.	Franciszka Xawerego.	21 WWOD. P. BOCH.	
4	P.	Barbary.	22 Filimona.	
5	S.	Sabby Op. i Piotra Chr.	23 Amfilochia.	
Ew. u Mat. ś. w roz. 11 o Poselstwie Jana do Chrystusa — Ub. d. g. 8 m. 50.				
6	N.	2 Adwentu. Mikołaja B.	24 25 po sosz. Ekater.	
7	P.	†Ambrożego B. W.	25 Kłymentyna.	
8	W.	NIEPOK. POCZ. N. P. M.	26 Ałympia.	
9	S.	Leokadyi P. M.	27 Jakowa.	
10	C.	N. M. P. Loretańskiéj.	28 Stefana.	
11	P.	Damazego Pap.	29 Paramona.	
12	S.	Alex. i Konstantego.	30 Andreja Apost.	
Ew. u Jana ś. w roz. 1. o Poselstwie żydów do Jana. — Ub. d. g. 8 m. 56.				
13	N.	3 Adwentu. Łucyi P.	1 Dekabr. 1 Ad. Nau. P	
14	P.	Spirydyona B.	2 Awakuma Pror.	
15	W.	Waleryana B.	3 Sofonia Pr.	
16	S.	Albiny P. M.	4 Warwary W. M.	
17	C.	Łazarza Biskupa.	5 Sawwy.	
18	P.	Gracyana B.	6 NIKOŁAJA Ep.	
19	S.	Nemezyusza M. i Fausty.	7 Amwrosya.	
Ew. u Mat. ś. w roz. 2 o Janie opowiadającym chrzest. — Ub. d. g. 9 m. 1.				
20	N.	4 Adwentu. Teofila Męcz.	8 2 Adwen. Patapia.	
21	P.	Tomasza Apostoła.	9 ZACZAT. P. BOH.	
22	W.	Flawiana M. i Zenona Z.	10 Miny M.	
23	S.	Wiktoryi P.	11 Daniła.	
24	C.	† Adama i Ewy.	12 Spirydyona.	
25	P.	NARODZENIE CHRYST.	13 Jewstratya.	
26	S.	SZCZEPANA 1. MĘCZEN.	14 Ftyrsa.	
Ew. u Łuk. ś. w roz. 2 o Symeonie i Annie. Dzień w jednym stanie.				
27	N.	1 po B. Nar. Jana Ewang.	15 3 Adwen. Jelewterya	
28	P.	Młodzianków.	16 Achcja.	
29	W.	Tomasza Kantuaryjs.	17 Danyiła Pr.	
30	S.	Dawida Króla.	18 Sewastyana.	
31	C.	Sylwestra Papieża.	19 Wonyfatya.	

KOZIOROŻEC.

Pierwsza Kwadra dnia 2 o godzinie 8 m. 39 rano. Odwilż póżniej mróz pochmurno.

Pełnia dnia 9 o godzinie 5 m. 37 rano Mróz i śnieg pada.

Ostatnia Kwadra d. 15 o godzinie 10 m. 25 wieczorem pogoda i mroźne powietrze.

Nów dnia 23 o god. 10 m. 45 wieczorem. Pochmurno odwilż i śnieg pada.

ŚWIĘTA WYZ. MOJŻ.

5 Szabas — 12 Szabas — 19 Szabas — 20 Chanuka czyli pamiątka zwycięstw Machabejczyków — 25 Roszchodes czyli 1 Tarasy — 26 Szabas Chanuka — 27 Zoschanuka.

W Grudniu wywozi się gnóy w pole, młócenie zboża uskutecznia się, i drzewo zwozi się na budowle. Cieląt nie odsadzać bo zdychaią, także prosiąt nie zostawiać na przychówek bo są nietrwałe. — W ogrodach pilnować należy, aby drzewa od wiatrów niecierpiały. — W końcu zaś trudni się gospodarz doborem czeladzi na rok następny. Słonina z bitych w tym miesiącu wieprzy bywa naytrwalsza i naylepsza. Groch młoci się około Bożego Narodzenia.

Zygmunt Kulczewski

121.
94.
20.
19.
53
45.
59.
39

Zygmunt Kulczewski 26
24
21 50

Helena z Koncke

Helena

38 8
21 20
59 28
10
27

46 zł
15
61 zł

Sobolewska wyjechana na Dutatków 9 od dnia 25 Września 1840 —

Wzięta na zapłacenie Wojciechowi Zp — 21 —
Na bóciki posłała Matce f — 21 =
Na szlafroczek w Boguszowicach = 18 =
Płócienko od Kupca z domu = = 2 g. 6 —

DNIE GALOWE W ROSSYI i KRÓLESTWIE POLSKIEM.

W STYCZNIU.

13 (1) Nowy Rok Ruski i Rocznica Urodzin N. W. X. *Heleny Pawłówném.*

19 (7) Rocznica Urodzin N. W. X. *Anny Pawłównéj.*

W LUTYM.

9 (28 Stycznia) Rocznica Urodzin N. W. X. *Michała Pawłowicza.*

15 (3) Imieniny N. W. X. *Anny Pawłównéj* i N. W. X. *Anny Michałównéj*, oraz święto orderu S. Anny.

16 (4) Rocznica urodzin N. W. X. *Maryi Pawłównéj.*

W MARCU.

9 (25 Lutego) Rocznica urodzin N. W. X. *Maryi Michałównéj.*

W KWIETNIU.

29 (17) Rocznica urodzin N. Cesarzewica W. X. *Alexandra Mikołajewicza*, Następcy Tronu.

W MAJU.

3 (21 Kwietnia) Imieniny jéj Ces. Król. Mości N. *Alexandry Federownéj*, tudzież Imieniny N. W. X. *Alexandry Mikołajewnéj.*

26 (14) Rocznica urodzin N. W. X. *Elżbiety Michałównéj.*

W CZERWCU

2 (21 Maja) Imieniny N. W. X. *Konstantyna Mikołajewicza* i N. W. X. *Heleny Pawłównéj.*

W LIPCU.

7 (25 Czerwca) Rocznica urodzin Jego C. K. Mości N. MIKOŁAJA PAWŁOWICZA Cesarza Wszech Rossyi i Króla Polskiego, oraz Rocznica urodzin N. W. X. *Alexandry Mikołajewnéj.*

13 (1) Rocznica urodzin Jéj Ces. Król. Mości N. *Alexandry Fedorownéj.*

23 (11) Imieniny N. W. X. *Olgi Mikołajewnéj.*

W SIERPNIU.

3 (22 Lipca) Imieniny J. W. C. W. X. *Maryi Mikołajewnéj*, małżonki J. W. C. *Maxymiliana Leuchtenbergskiego* N. W. X. *Maryi Michałownéj* i N. W. X. *Maryi Pawłównéj.*

8 (27 Lipca) Rocznica urodzin N. W. X. *Mikołaja Mikołajewicza.*

18 (6) Rocznica urodzin J. W. C. W. X. *Maryi Mikołajewnéj*, małżonki J. W C. *Maxymiliana Leuchtenbergskiego.*

28 (16) Rocznica urodzin N. W. X. *Katarzyny Michałownéj.*

W WRZEŚNIU.

3 (22 Sierpnia) Rocznica Koronacyi Jego Ces. Król. Mości N. MIKOŁAJA PAWŁOWICZA i Jéj Ces. Król. Mości N. *Alexandry Federownéj.*

11 (30 Sierpnia) Imieniny N. Cesarzewicza W. X. *Alexandra Mikołajewicza* Następcy Tronu, Rocznica urodzin N. W. X. *Olgi Mikołajewnéj* i Swięto Orderu S. Alexandra Newskiego.

17 (5) Imieniny N. W. X. *Elżbiety Michałownéj.*

21 (9) Rocznica urodzin N. W. X. *Konstantyna Mikołajewicza.*

W PAŹDZIERNIKU.

4 (22 Września) Swięto Orderu Sgo Równo-Apostolskiego Xięcia Włodzimierza.

25 (13) Rocznica urodzin N. W. X. *Michała Mikołajewicza* i N. W. X. *Anny Michałownéj.*

W LISTOPADZIE.

20 (8) Imieniny N. W. X. *Michała Mikołajewicza* i N. W. X. *Michała Pawłowicza*, tudzież Swięto wszystkich Cesarsko-Rossyjskich orderów.

W GRUDNIU.

2 (20 Listopada) Pamiątka wstąpienia na Tron J. C. K. Mości N. MIKOŁAJA PAWŁOWICZA.

6 (24 Listopada) Imieniny N. W. X. *Katarzyny Michałownéj* i Swięto Orderu S Katarzyny, Wielkiéj Męczenniczki.

8 (26 Listopada) Swięto Orderu S. Jerzego.

12 (30 Listopada) Święto Orderu S. Andrzeja Apostoła.

18 (6 Grudnia) Imieniny J. C. K. Mości N. MIKOŁAJA PAWŁOWICZA Cesarza Wszech Rossyj i Króla Polskiego, tudzież N. W. X. *Mikołaja Mikołajewicza.*

UWAGA. Z powyższych dni galowych następujące: to jest 13 Stycznia, 3 Maja, 7 i 13 Lipca, 3 i 11 Września, 2 i 18 Grudnia, obchodzą się przez nabożeństwo w kościele i uwolnienie uczniów od lekcyi; inne zaś tylko przez nabożeństwo w kościele.

JOWISZ PLANETA PANUJĄCY W ROKU 1840.

Jowisz jest podobnym planetą, jak ziemia od słońca oświeconym, błyszczy najjaśniéj ze wszystkich Planet, oprócz Wenusa. Obraca się około swéj osi w 9 godzinach i 55 minutach, sekund 40. Obiega około słońca w 11 latach i 318 dniach. Obrót jego wirowy, jako też i bieg jego około słońca, odbywa się od zachodu na wschód. Jowisz większy jest blisko 11 razy od średnicy, 1290 razy co do bryłowatości, 309 razy co do massy od naszéj ziemi. Odległość jego od ziemi najmniéjsza wynosi 254,379,794 mil nie jest zupełnie okrągłym, lecz podobnież jak ziemia przy biegunach spłaszczony, i ma około siebie cztery księżyce, takiémże samém światłem błyszczące.

Cztery pory roku.

Rok w powszechności bywa tak co do ciepła jak i zimna umiarkowany.

Wiosna zaczyna się dnia 21 Marca.— Lato dnia 21 Czerwca.— Jesień dnia 21 Września.— Zima dnia 21 Grudnia.

Wiosna.

Jest pospolicie ostra i zimna. Należy bardzo pilnie uważać, ażeby na posiewy i łąki owce nie były puszczane, gdyż przykre i ostre powietrze jest przeszkodą wzrostowi zboża i trawy.

Lato.

Z początku wilgotne przy częstych deszczach z grzmotami, późniéj stała pogoda i nocy ciepłe.

Jesień i Zima.

Jesień bywa także więcéj sucha niż wilgotna, w początkach przymrozki, lecz daléj okazuje się ciepło. Zima w początkach niestateczna, lecz daléj sucha i mroźna. Wina w tym roku udają się.

Zbiory Letnie.

Jęczmiony wcześnie posiane udają się dosyć, owsy także się udają: groch, szocowicę i wykę na mokrych i tłustych polach siać należy; prosa należy wcześnie posiać, lny i konopie bywają zwykle małe i drobne; siana i potrawu bywa mało.

Zbiory ozimne.

Zyta udają się dobre, pszenica średnia, należy przestrzegać, aby owce na posiewy niepuszczano.

Siéjby Jesienne.

Srednia pora Siéjby jest najlepsza i owiec na posiewy przed zamarznięciem nie wypuszczać.

Frukta.

Gruszek bywa dosyć, jabłek, śliwek i trześni mało, jak orzechów i żołędzi; chmielu mało, lecz dobry w tym roku.

O Zaćmieniach.

W roku tém będzie 4 zaćmienia, to jest: dwa razy słońca i 2 razy księżyca; z tych żadne u nas widzianém nie będzie.— Pierwsze zaćmienie księżyca przypadnie dnia 17 Lutego o godzinie 4 z południa. Drugie dnia 13 Sierpnia o godzinie 10 z rana. Pierwsze zaćmienie słońca dnia 4 Marca o godzinie po 2 z północy. Drugie dnia 27 Sierpnia przed godziną 10 z rana.

WIADOMOSCI UŻYTECZNE W GOSPODARSTWIE.

OPISY SZCZEGÓŁOWE ROŚLIN I ICH UŻYTKI.

(*Ciąg dalszy*).

KOZŁEK (*Valerianna*).

Cztery gatunki znajduje się Kozłków, to jest: wielki, większy, średni, i mały. Kozłek wielki nazywają nardusem leśnym, ma liście podobne do łaniéj broni, pręta gładkiego przeszło łokieć wysokiego, wewnątrz próżny i miękki, koloru blado-różowego, korzenia od spodu strzępiastego, od którego pochodzą włosienkowate korzonki, poplecione i powikłane jak u ciemierzycy, koloru żółtego, zapachu przyjemnego jak spikonarda i dla tego nazywają go nardusem leśnym. Tego kozłku korzeń bywa fałszowany korzeniem zioła iglicy włoskiéj, lecz to daje się rozpoznać, gdyż korzenie iglicy w przełamaniu są twarde i bez zapachu.

Miejsce Rośnienia.

Rosną na górach, pagórkach, równinach, w lasach i miejscach wilgotnych; kwitną w maju i czerwcu.

1. *Kozłek największy* i najużyteczniejszy, ma korzeń grubości palca, fałdzisty, mający zapach indyjskiego nardusa. — Liście na wiosnę z ziemi obszerne wypuszcza nakształt Barwinku ciemno-zielone, które na rószczkach znajdują się jakby powykrawane, podobne do liści polnéj dryakwi; dwie lub trzy rózgi z korzenia wypuszcza, z których przy wierzchu także po trzy z każdéj cienkie gałązki wyrastają, kwiat ma drobny, biały, do chebdowego podobny; nasienie także drobne.

2. *Kozłek mniejszy*, rośnie na górach i w ogrodach bywa flancowany, w lasach tenże bujniej rośnie. Jednak w ogrodach flancowany sam później tak z korzenia jako i nasienia rozmnaża się.

3. *Kozłek średni* ma podobne liście do drzewa jesionowego lub jarzębiny, tylko nieco cieńmniejsze i po ziemi rozłożone, gdy dojrzeje, popielatego koloru, pręta obdłużnego, korzonków białawych cienkich, zapachu mocnego z niejaką przyjemnością; — z korzenia, kwiatu, pręta i liści od poprzednich mniejszy, kwiat koloru blado-żółtawego pachnący, również jak i korzeń.

4. *Kozłek najmniéjszy* rośnie w miejscach wilgotnych i przy wodach, ma liście miękkie, drobne, pręt przeszło ćwierć łokcia wysoki, korzenia cienkiego, długiego, włosienkowatego i zapachu przyiemnego.

Czas kopania i suszenia jest w porze jesiennéj najlepszy; po oczyszczeniu korzenia, ma bydź takowy w cieniu suszony z tą przestrogą, iżby koty żadnego przystępu w to miejsce nie znalazły, które lubiąc zapach tego korzenia, zanieczyściéby go mogły, przez co do żadnego użytku nie byłby zdatnym, a nawet stałby się szkodliwym.

Użytek. Tam tylko skutek korzenia téj rośliny bywa niepewny, gdzie choroba uleczoną bydź niemoże. — Doświadczył najpierwszy pomocy na swéj własnej osobie *Fabiusz Colombe* szlachcic włoski, gdy używaniem jego uwolniony został od wielkiéj choroby, która innemi lekarstwami uleczoną bydź nie mogła. Użycie tych korzeni zalecał przyjaciołom swoim, które wraz z jego śmiercią ustało, bo żaden z Autorów najmniejszéj o niem w pismach późniejszych nie uczynił wzmianki; dopiero *Dominik Panaroli* dociekłszy śladu uwolnił najpierwéj temi korzeniami od wielkiéj choroby rybaka, a potem wielu innych. Tegoż skutku doznał *Grüger* na mężczyznie ze złości i kobiecie ze strachu tąż chorobą dręczonych i t. p. — Używanie domowe Kozłku może bydź dwojakie: *pierwsze*, w proszku, którego branie ponawiać dwa lub trzy razy na dzień, to jest: na dwie godziny z rana przed iedzeniem, w cztery dobre po jedzeniu, a można i na noc spać idąc, brać na koniec noża powiększając co cztery dni do podwójnej ilości, czasem łyżkę od kawy na raz a nawet i po dwie, popijając zawsze czystą wodą. Oznaczoną ilość można i dzieciom pięcio i sześcioletnim dawać, starszym zaś do lat 12 i 18 od pół łyżeczki do całéj. *Drugie używanie* zaleca się w nalaniu (infusio), które się tym sposobem robi: na łyżkę pokrajanych korzeni nalać wody wrzącéj półkwarty, przykrywszy naczynie dobrze na ciepłem miejscu przez godzin dwie trzymać, po ostudzeniu przecedziwszy pić od pół do całéj łyżeczki co trzy lub cztery godziny, a pokilkudniowém takiem zażyciu od pół do całéj łyżeczki, postąpić podług wieku, i do pół szklanki miernéj na raz, popijając zawsze wodą. — Służą jeszcze te korzenie tak pierwszym jako i drugim sposobem użyte: na paraliże; robaki morzą, odejście moczu trudne ułatwiają, i uparte migreny leczą, to tylko szkoda, iż dla zapachu swego od wszystkich używany bydź nie może; — jedni go bowiem wcale znosić niemogą — drugim zaś z téj przyczyny niemałe zrządza nudności; lecz można przyjemniejszem i wolnem od powyższych niedogodności branie to uczynić, sposobem następującym: jeżeli ma się brać korzeń w proszku, zamiast brania zimnéj wody, wziąść Melissy lub Mięty kędzierzawej albo Pieprzowéj dwie lub trzy szczypty, nalać wody wrzącéj półkwarty, a po naciągnieniu przecedziwszy, brać proszek w tym nalaniu; jeżeli zaś na korzenie nalewa się wody gorącéj; można zaraz dodać po tyle szczypt jednego z namienionych ziół: razem moczyć i używać, a tak zapach stanie się mocno odmiennym bez przeszkody w skutkach, czego doświadczano w febrach zimnych, długo trwających i zdających się do nerwowych przechodzić chorób, lecząc takowe nader szczęśliwie.

Wzrok wzmacnia: używając korzenia po pół ćwierci łóta z białem winem i pijąc przez dni kilkanaście.

Oczy krwią zaszłe leczy: Wziąść soku rozchodnikowego, kozłkowego, opichowego, podrożnikowego po dwie łyżki, ośrodka z pszennego chleba niesolonego ileby do zrobienia plastru potrzeba było, i to na oczy w chusteczce czystéj przykładać.

Żółtaczkę spędza. Cwierć łóta proszku z białem winem używając dziennie, i puchlinę leczy powyższym sposobem użyty.

Strzykanie w głowie i bole uśmierza. Gotując korzeń z nacią, a potem dobrze uwiercony, w formie plastru przykładać.

Sukniom wszelkim, przyjemną woń nadaje i od molów chroni, korzeń na wiosnę kopany i suszony, którym się suknie przekładają.

Na odzięb bienie części ciała. Gotować korzeń z Podrużnikiem w kwarcie wody, do wygotowania się trzeciéj części, potem zmaczawszy chustkę grubo złożoną, przez godzinę na części uszkodzonéj trzymać, po odjęciu któréj proszkiem Wajsztejnu, posypać powtarza co się przez dni kilka. Także bydlęce rany i wrzody leczy; brodawki spędza, tą wodą obmywając.

Szczury i Myszy wygubić można. Wziąwszy korzenia kozłkowego utłuc z białą ciemierzycą i z mąką pszenną zmięszawszy, narobić gałek, i takowe kłaść w miejscach, gdzie się te szkodliwe zwierzęta znajdują.

Koniom wzrok słaby leczy. Zawiesiwszy nad oczyma w szmacie korzenie i dając też w obroku.

Wódka z Kozłku.

Najlepszy czas do palenia wódki z Kozłku w Maju, biorąc go całkiem i drobno posiekawszy, dystylować w *Balneum maris*: potem do każdego półgarca téj wódki przydać ośm łotów korzenia kozłkowego i postawić z naczy, niem w kotle wody ciepłéj przez 24 godzin, przefiltrować i na słońce dla operacyi wystawić.

Takowa wódka będzie: piersi zaziębione kaszle z zimnéj przyczyny pochodzące, ciężkie tchnienie, i wnętrzności rozgrzywać, zamulenia otwierać, glisty morzyć i wyprowadzać; dając po łyżce pić, oczy zapalone bądź ze zbytniego upału, lub z gorącéj łaźni, kurzawy, płomienia, dymu, wymywając lub chustkę przykładając, leczy. Oczy z zbytniéj wilgoci wysusza, trzy krople trzy razy dniem zapuszczając; korzeń namoczony w wódce prostéj i używany, nie jest bez użytku.

KURZE ZIELE (*Tormentilla*).

Korzenie ma mięsiste, krótkie, gruzłowate, powikłane, wewnątrz czerwonawe, smaku ściągającego, cierpkiego jak w żołędzi: z tego korzenia każdéj wiosny, zwłaszcza w kwietniu, puszczają się listki, na obdłużnych stopkach z obu stron kosmate, a około brzegów ząbkowane, rozsadzone po pręcikach jakoby pod pewnym rozmiarem od siebie. Potem wypuszcza pręcików cienkich pięć albo więcéj do pół łokcia wysokich, kwiatu blado-żółtawego ze czterech listków złożonego, który gdy opa-

dnie, pozostawia główeczki w podobieństwie do jagód poziemkowych, co jest nasieniem tego ziela.

Miejsce Rośnienia.

Rośnie na górach, pagórkach, przy miejscach wilgotnych, między krzewami i po miedzach, pospolicie najwięcéj w brzozowych lasach, skąd od łacinników *Betularia* nazwane, że w cieniu rośnie; z ziemi nierychło wyrasta i dopiero w końcu maja kwitnie.

Biegunkom pomaga. Wziąść trzy garście kurzego ziela z korzeniem drobno pokrajanego, do tego ośm łotów różannego cukru, wina starego półgarca wlać w cynowe naczynie, a potem wstawiwszy w gorącą wodę, przez godzin trzy z uwagą gotować, następnie zaś tego ulepku po ośm łotów czyli łyżek codziennie ciepło pić dawać. Może bydź i w wodzie dla braku wina podobnym sposobem gotowany, który z małą jednak różnicą co do skutków działa. Między wszystkiemi ziołami ledwo które równać się może w skutku przeciw téj choroby.

Krztuszenie i Wymioty uspakaja. Wziąwszy proszku kurzego ziela, ile się podoba, rozrobić z białkiem świeżego jaja, upiec na ognisku gorącem i zachować do użytku. W razie potrzeby bierze się na raz cwierć łóta téj grzanki i trze się z wódką kędzierżawéj mięty w ilości półkwaterka, rozdzielając na razy dwa do użycia. W Occie gotowana także z Miętą kędzierzawą podobnież skutkuje, z dodaniem w połowie wody.

Białe upławy zastanawia: używając proszku trzecią część ćwierci łóta z winem wytrawnem, lub z sokiem bobczanym, lub wódką w ilości pół filiżanki na raz rano i na noc.

Oczy słabe gdzie żadnéj skazy niema wzmacnia. Korzeń w winie gotowany i przykładany, co należy przez dni dziewięć powtarzać.

Płynienie krwi z nosa zastanawia. Korzeń w ustach trzymany, a utłuczony na czoło przykładając.

Zęby osłabione i chwiejące się umacnia i utwierdza. Korzeń gotowany w wodzie często w ustach ciepło trzymając, przytem dziąsła i zęby wycierać i popłukiwać, a nadto odrazę z ust lub z zęba spruchniałego pochodzącą i zawrzedziałości oddala.

Dziąsła gnijące. Korzeń gotowany w kwarcie wody dodając pięć łyżek miodku rożannego i tém wycierając i płócząc zagaja, i ból zębów uśmierza.

Wrzody zgniłe i rakowate leczy. Wymywając wodą gotowaną z tego korzenia i proszkiem zasypując, również i płynienie krwi z ran przez posypywanie zatrzymuje.

Fistuły zastarzałe i trudne do gojenia leczy. Wziąwszy soku kurzego ziela i tym zakrapiać.

Krwią plującym jest pomocny. Proszek sam używany z różannym konfektem, lub z jajkiem miękko gotowanym.

Liszaje szklące i wilgotne leczy: Posypując tym proszkiem.

Boleści nóg zwalnia. Korzeń utarty z oliwą, którym się przez trzy dni nogi nacierają.

Rogatemu bydłu i koniom kaszel i dychawicę leczy. Kurze ziele z korzeniem drobno siekane i naparzane, z obrokiem lub z wodą mięszane do picia dawać, proszek z wodą w gardło wlewać także skutkuje.

Wódka z Kurzego Ziela.

Najsposobniejszy jest czas do robienia tejże, gdy to ziele kwitnie w Maju i Czerwcu: bierze się z korzeniem, kwiatem i liściami, sieka się drobno i przez *Balneum maris* przy wolnym ogniu przepuszcza; potem do każdego półgarca wódki z grubszego przetłukszy korzeń, ośm łutów się tegoż dodaję i przez 24 godzin

w *Balneum maris* moczyć, poczem przefiltrować, i na operacyą słońca wystawić. — Wódka takowa jest pomocna na wstrzymanie biegunki i t. p.

Korzeniem téj rośliny, gdyby go było podostatkiem, można skóry na czerwono wyprawiać. Farba z nich przez extrakt wyciągniona i wysuszona, zupełnie zastąpić może tak zwaną farbę *Sanguis Draconis*. Korzeń na wpół z jagodami pospolitéj Kaliny zmieszany, farbuje czerwono przędzę tak wełniane jak i inne, pierw w hałunie, a potem w téj farbie gotowane.

LEBIODKA (*Origanum*).

Tej lebiodki mamy dwa gatunki: białą i czerwoną. *Biała* ma listki majeranowym podobne, tylko większe i kosmate czyli wełniste, pręta kosmatego, którego listeczki po dwa równo ku górze idą, przy których drugie dwa mniejsze wyrastają z wierzchu pręta, kwiaty kłosowate, podobne do majeranowych, główeczki na troje rozdzielone, z tych drobny kwiat biały wychodzi podobny do Majeranu, korzonki cienkie nie gęste, nasienie gronowate pachnące. *Druga Czerwona* albo pospolita, liście ma podobne pierwszéj, tylko większe, szersze i kosmatsze, pręty czworograniaste, także kosmate, czerwone, u wierzchu kwiat brunatno-czerwony, rozpierzchły i kosmaty, lub wełnisty, przyjemnie pachniący; korzonki znajdują się pod wierzchem ziemi bardzo płytko.

Miejsce rośnienia.

Biała i czerwona lebiodka rośnie po polach nieuprawnych, po górach, miedzach i wilgotnych miejscach.

Użytek. W opuchlinie używa się za napój z figami albo hysopem gotowana.

Biegunki wstrzymuje: Proszek z liścia lebiodki suchéj z żółtkiem jaja smażony i za pokarm używany.

Kaszle flegmiste leczy. Używając proszek ziela z miodem przaśnym, lub gotując z miodem trunkowym.

Mamkom pokarm pomnaża. Na czczo używana zamiast herbaty.

Żółtaczkę, Liszaje, Swierzbą suchą i krosty także spędza, regularność miesięczną przywraca. Biorąc kąpiele z ziela lebiodki.

Szum w uszach oddala. Z gotowanéj lebiodki w winie, parę w uszy puszczając.

Wydymanie stolca z chęcią fałszywą. Proszkiem obsypawszy kiszkę wyszłą, także w prowadzić.

Mrówki z doma wypędza. Z Siarką lebiodka zmięszana i po ziemi rozsypana.

W wywichnięniach i wybiciach ze stawów. Lebiodka z oliwą i octem utarta i rozsmarowana na wyczeskach konopnych lub lnianych, jest doświadczonym środkiem.

Ból zębów uśmierza. Gotując liście i tém płócząc usta.

Zęby poczerniałe i pożółkłe czyści i białemi robi. Proszek z miodem i saletrą utarty, którym się zęby wyciera.

Gruczoły za uszami i wole rozpędza. Gotuje się proszek z mąką jęczmienną i z tego plastry przykładają się.

Urynę zatrzymaną lub z ciężkością odchodzącą wolno wyprowadza. Kwiat i liście w woreczku z winem białem gotować, czém się krzyż i żywot okłada.

Wodną puchlinę wyprowadza. Z Kopytnikiem gotowana i za napój używana.

Parchy zwłaszcza na głowie leczy. Gotowaną pijąc i myjąc głowę.

Olejek. Tym sposobem jak z piołunu może bydź robiony. Czas miesięczny pobudza, rozgrzewa zaziębioną macicę, nacierając tym olejkiem żywot.—Zaświadcza Lineusz, iż na listeczki jéj zawiązane w płótno nalawszy wody wrzącéj, daje napój zastąpić mogący drogą herbatę: zdaje się jednak bydź nieco tęższy: z tém wszystkiém używane listeczki tym sposobem piersi wzmacniają, poruszają humory, rozwalniają flegmę płuc: dla tego służą w kaszlach i dychawicach flegmistych, pędzą i przywracają odchody miesięczne i połogowe. Ostrożnie jednak z ich braniem postępować należy, gdyż nieco gorączki sprawiają. Najlepiéj przydają się w konstytucyach zimnych i w podeszłym wieku. W materacykach przykładane uśmierzają z zaziębienia wynikłe bóle. Brane do kąpieli, czynią je balsamicznemi, a zatem i umacniającemi. Listki suszone i zawieszone w beczce, kwaśnieć piwu nie dopuszczają; w czasie zaś robienia drożdżami jemu dodane, czynią go niezdatnćm do upicia.

MYDELNIK.
(*Saponaria officinalis*).

Ten, który u nas rośnie, nie różni się od zagranicznego; chociaż ma gładki pręt, (a tamten wełnisty, kosmaty, bo jest uprawiany w dobréj ziemi i przesadzany, więc bujniejszy i jędrny) członkowaty, wyższy nad łokieć, liście podobne do babczanych, lecz znacznie węższe i żyłowate, (zagraniczny do oliwnego podobny liści), po dwa od każdego członka wypuszcza, listki ku dołowi zwieszone, osobliwie od spodu; kwitnąć od Czerwca zaczyna; kwiat na członkach zwierzchnich obfity, okrągły, pachnący, koloru blado-różowego, czerwonego i białego o pięciu listeczkach, z których wychodzą serduszka; korzeń ma mięsisty, prosty, głęboko się w ziemię zapuszczający, który pod wierzchem

ziemi rozrasta się, od którego drobne pochodzą, podobne do Ciemierzycy czarnéj. Mydelnik ten zowią i Firletką polną: to ziele gdy w ręku gniecione bywa, wypuszcza z siebie sok mydlasty, którym czyścić można rozmaite plamy w suknie i sukniach; korzeń bardziej nad ziele używany i skuteczniejszy.

Miejsce Rośnienia.

Rośnie pospolicie na różnych miejscach, więcéj jednak na suchych pagórkowatych wysepiskach, wałach i t. p. Rozmnaża się dwojakim sposobem, raz przez nasienie; drugi raz przez flancowanie czyli przesadzanie młodych flanców, przez który to sposób da się najłatwiéj i najwięcéj rozmnożyć.

Użytek.

W Chorobie wenerycznéj i świerzbie. Rozrzedza ostrości bez pomocy żywego srebra, czego kilkakrotnie szczęśliwie doświadczał *Rudius*, dla tego słusznie pomoc tych korzeni przekładał *Sep.alius* nad kosztowną *Sassaparelle*; za-

sługuje przeto, aby w częstszym był używaniu. Użycie jest następujące: korzenie gotowane w wodzie z drobnemi rodzenkami, wziąwszy ich garść dobrą, na półgarca wody do wygotowania się połowy; w niedostatku rodzenków, osłodziwszy miodem, pić po szklance na raz, póki się wszystko niewyżyje. Skutecznie otwiera zatkania wnętrzności i gruczołów żołądkowych, porusza i rozrzedza ich zamulenia; czego doświadczał *Querin* w hypokondryi, żołtaczce i wstwardnieniu wątroby.

W Kaszlach i dychawicach flegmistych. Korzeń mydelnika flegmę rozrzedza i odchód onejże ułatwia. Prócz tego zachwalany w gorączkach flegmistych i rheumatycznych, zapaleniu wątroby, płuc, biegunkach i dyssenteryach, za napój używany; nakoniec w chorobach skórnych; zewnątrz zaś, w kąpielach w połączeniu z rumiankiem, korzeniem kozłka i t. p.

Wielkie rany goi, ściąga i wyczyszcza. Robiąc i przykładając plaster; krew z nich ciekącą tamuje, robiąc przemywanie z miodem.

Gangrenę leczy. Tłuc z białkiem i przykładać.

Korzeń Mydelnika białego, używa się do mycia wełny na owcach w następujący sposób: do wymycia 120 lub 150 sztuk owiec, potrzeba 10 funtów korzenia mydelnika drobno jak sieczka pokrajanego. Należy przytém urządzić dwa w murowane kotły, jeden do grzania czystéj wody, drugi do gotowania Mydelnika, co na dzień przed myciem owiec uczynić wypada, aby nazajutrz do mycia przecedzony płyn tylko odgrzewać można było. Potrzebne są przytem trzy kadzie każda na 10 i 12 wiader wody i 6—8 przychodków, w których moczą się poprzednio owce przez 7—8 minut, dla zmiękczenia brudu wełny w wodzie 20 stopni Reamura ciepła trzymającej. Na jedno wiadro wody (100 funtów) daje się półtora funta środka roślinnego, który wsypawszy do kipiącéj wody, przy nieustannem mięszaniu, gotuje się przez dobre pół godziny; kotły mają bydź niezupełnie pełne, ażeby odwar nie wykipiał; po wygotowaniu pewnéj części téj rośliny, cedzi się odwar przez gęste sito druciane do oddzielnych kadzi i tak daléj postępować należy, aż potrzebna ilość przysposobioną zostanie. Gdy nazajutrz przystąpić się ma do moczenia owiec, potrzeba w jednym z wspomnionych kotłów zagrzać odwar rośliny, a w drugim lub dwóch grzać czystą wodę; poczem obydwóch płynów nalewa się w przyzwoitym stosunku do przysposobionych kadzi i utrzymuje się przez cały czas moczenia i mycia owiec 7—8 minut w równej temperaturze ciepła 20 stopni Reamura. Do mycia zaś większych gromad owiec, i aby wełna zupełnie na czysto wymytą była, potrzeba przysposobić większą ilość kadzi, do których owce po namoczeniu w wodzie, i wymyciu w odwarze roślinnym, przenosić i pozostały w ich wełnie odwar roślinny, lekko wyciskać. Gdy nakoniec czyste wymycie czyli wypłókanie owiec z pozostałego w runach środka roślinnego, w ciepłéj wodzie nastąpiło, pozostającą kąpiel z odwaru do osobnego naczynia zlać, gdy się ustoi, jeszcze zlać do drugiego naczynia, z tego na czysto wyklarowany, do trzeciego naczynia; poczem przygrzany na dalszy użytek służyć może. Pozostałości z pierwszego odwaru korzeni, drugi raz wygotować trzeba, dając po 2½ funt:, na 100 funt. wody. Istotnie przez Mydelnik zrobione mycie, wszelki tłuszcz i brud z wełny wydala; przez co wełna staje się miększą i delikatniejszą, niż po każdem innem praniu,

Nakoniec Mydelnik był używany do wszelkiego prania tak sukna, jako i bielizny, przed wynalezieniem robienia mydła; lecz od owego czasu zapomniany, a gdyby i teraz zajęto się rozmnażaniem takowego, lud wiejski za pomocą upowszechnienia tego, osiągnąłby dopiero wyliczone korzyści.

PIOŁUN. (*Absinthium*).

Piołunu mamy dwa gatunki, jeden pospolity, drugi górny, *Rzymskim* zwany. Obydwa są gałęzistego pręta, liści jasno-popielatych; zaś pospolity Piołun jest szerszego po obustronach strzępiastego liścia, kwiaty mają drobne, okrągłe, żołtego koloru, nasienie drobne, okrągłe, w grona złączone, korzeń rozłożysty drzewiasty, zapachu i smaku przykrego, ostro-gorzkiego.

Miejsce Rośnienia.

Piołun pospolity rośnie po ogrodach, polach, pagórkach i w miejscach nieobsianych. Piołun rzymski jest najlepszy. U nas niewiele go się znajduje, gdyż w niektórych ogrodach tylko siany bywa.

Czas zbierania.

Na końcu Lipca ma bydź zbierany, w cieniu suszony; najlepszy jest piołun rosnący po pustych murach i gruzach, który lepiej skutkuje, aniżeli z innych miejsc zbierany.

Użytek.

Urynę zatrzymaną pędzi. Z Opichem i koprem włoskim gotowany i za napój używany.

W Żółtaczce, wątroby stwardnieniu i nabrzmiałości: Goryczka, migdały gorzkie i anyż wraz z liściami piołunowemi w równéj ilości utłuc najmieléj i po ćwiercé łóta albo półtora dziennie z wodą używać.

Swierzb i krosty pochodzące z zaziębienia, również czkawkę leczy: Wziąwszy piołunu suchego pół garści, nasienia kopru włoskiego pół łyżki stołowéj, w winie białem ugotować, i przez dni kilkanaście ciepło pić na czczo. Ziele piołunu rozciełane pomiędzy suknie, zachowuje je od uszkodzenia przez mole i t. p.

Bolenie głowy pochodzące z upału lub żołądka: Sok z cukrem i ciepłą wodą pijąc, uspakaja.

Odrazę z ust i zębów oddala. W Occie gotowany, którym się usta płoczą.

Febry zastarzałe leczy. Biorąc soku świeżego ziela po dwie łyżki dziennie.

Włosy na głowie wzmacnia. Piołun z bożem drzewkiem w ługu gotowany i tym często głowę myjąc.

Apetyt pomnaża przez nasłanie liścia piołunowego w obuwie, takowe codziennie odmieniać.

Glisty dziecinne umarza: w mocnéj gorzałce przez noc moczony, chustkę zmaczaną w tejże i złożoną razy kilka na pępek przykładać.

W wydymaniu i wyjściu stolcowéj kiszki: Piołunem gotowanym w winie kiszkę ciepło naparzać, a potem nasmarować atramentem, chustką z lekka wtłaczać, czyniąc to przez dni kilka.

Na parchy końskie: Piołun w dobrym ługu gotowany, którym parchy obmywać, potém bierze się dwa łuty siarki, łut gryszpanu i z sadłem starem zmięszać i tą mięszaniną w cieple lub na słońcu dwa razy dniem nacierać.

Ziół i latorośli, aby gąsiennice, szarańcza lub myszy i krety nieuszkadzały, piołunową wódką nakrapiać; — kapustę młodą i inne ogrodowe warzywa broni od mszyc, gąsiennic i innego robactwa, gdy nasienie które jest potrzebne do zasiania, w piołunowem soku moczone będzie przez noc, a potem dopiero siane.

Pszczołom szkodzi, przeto między ulami ani w pobliskości niepowinien się znajdować.

Puchlinę z nóg spędza: wziąwszy go dwie części, kadzidła jednę część, rano i na noc ciepło okładać.

Rany czyści i goi: w winie na pół z wodą gotowany i tym myjąc, chroni nawet od narastania dzikiego mięsa.

Owoc konserwuje: podściełany pod tenże, gdzieby takowy był przechowywany, który często trzeba wzruszać.

Wódka piołunowa.

Tak z kwiatu nasienia jak i młodego pręta drobno posiekanego przez alembik bywa odciągana i na słońcu w szklanem naczyniu filtrowaną.

Użytek.

Żołądek zaziębiony rozgrzewa: pijąc na czczo od czterech do sześciu łyżek dziennie — Dzieciom nudności uśmierza, dając po jednéj łyżce z rana.

Bladość nadzwyczajną w rumieniec i piękną cerę zamienia: przez używanie trzy do pięciu łyżek dziennie.

ROZMARYN (*Rosmarinum Coronarium*).

Rozmaryn ogrodowy, jest ziele krzakowate, mające gałązki cienkie, wysokości łokcia dochodzące, około których listeczki podługowate wązkie, pełne, zwierzchu zielone, pod spodem białawe krysy po sobie mające; zapachu bardzo przyjemnego, smaku korzenno-gorzkiego i cierpkiego, kwiatu między listkami drobnego, blado-niebieskiego; dwa razy w ciepłych krajach kwitnie, to jest na wiosnę i w jesieni; nasienie drobne czarne, korzeń rozpierzchły.

Miejsce rośnienia.

W niektórych krajach ciepłych, rośnie w drzewa wielkie, jako to: Hiszpanii, Francyi, gdzie go używają do palenia jak drzewo, a nawet z niego stoły, ławki, skrzynie, szafy i t. p. sprzęty robią. U nas rozmnożenie jego jest powszechnie znane.

Użytek.

Przez destylowanie z wodą: obfity wydaje olejek.

Osłabionym na siłach przez ciężką pracę: pokrzepienie sił robi, używając nasienia z pieprzem i winem, tudzież smarując się maścią rozmarynową.

Biegunki wstrzymuje: ususzonego ćwierć łuta miałko utarłszy z cukrem kanarem, albo winem korzennem za napój używać.

Paraliżem ruszonych leczy i upławy białe wstrzymuje, w winie gotowany i za napój używany, dobrze jest w nim się kąpać i naparzać.

Wzrok osłabiony wzmacnia. Liście z chlebem używając, również kwiat podczas kwitnienia, gdy jest żuty, przyjemny zapach wydaje.

Rany i wrzody zagaja: proszkiem zasypując, poprzednio wymywszy winem, w którem był rozmaryn gotowany. — Robią szpilki z prętów do wyczyszczania zębów i wypychania nieczystości między niemi zawięzłych. — Malarze palą węgielki do rysowania bardzo sposobne.

Pamięć nadaje, mowę utraconą przywraca: w chlebie lub potrawach tak w pieczystych jak i gotowanych lub z winem używany, a robiąc częste płókanie ust na ciepło, odrazę onych oddala.

Kładą także rozmaryn w zwierzęta wypatroszone, jako to: zające, jelenie, sarny, skopy, cielęta, żeby tym zapachem ochronione zostały, od nieprzyjemnego odoru i zgnilizny.

Syrop.

Robi się z kwiatu rozmarynowego, z soku pasternaku polnego, w niedostatku ogrodowego, różanej wódki i cukru.

Z długiej i ciężkiej choroby do pierwszych sił przyjść niemogącym, używać jest dobrze bądź samego albo polewkę z naparzonych winem kwiatków.

Żołądek osłabiony w trawieniu pokarmów i chęci do jedzenia utraconéj; przywraca i posila, sam przez się albo z winem, w któremby kwiat jego z mastyxem był gotowany, codziennie na czczo pijąc przez kilka dni i zewnątrz nim się naparzając.

Olejek rozmarynowy.

Robiony bywa z kwiatu samego i ten przyjemnie pachnie.

Użytek. Paraliżem ruszonym przez smarowanie tymże olejkiem jest wielce użyteczny. — Guzy na stawach i członkach narosłe rozwalnia.

Użytki dalsze rozmarynu: z liści suchych przetłuczonych, robią materacyki na zaziębione części, które ciepło naturalne przywracają, pobudzając naczynia skórne do potów, bieg krwi wolny w nich sprawują. — Liście z wodą, octem

lub winem gotowane i w tych chusty maczane przykładając na części stłuczone, krew w nich wystąpioną (extravasatio) rozpędzają i rozwalniają. Wewnątrz w nerwowych osłabieniach, przywróceniu zatrzymanéj regularności, osłabieniu pamięci i zawrotach głowy; nalawszy na dobrą szczyptę listeczków, pół kwarty wody, a gdy dobrze naciągnie, pić takową po pół filiżanki trzy lub cztery razy na dzień, osłodziwszy nieco miodem. Liczne doświadczenia przez *Borellego* czynione, użytek rozmarynu okazały w dychawicy flegmistéj (*asthma pituitosa*), listeczki gotowane z winem i miodem osłodzone, często dniem po łyżeczce brane, jako i same listeczki w wodzie gotowane, miodem osłodzone, po pół łyżki zażywane; rozpędza u dzieci zatwardzenia gruczołów szyi.

SZAŁWIA. (*Salvia*).

Szałwia jest dwojaka, ogrodowa siana i flancowana, leśna i polna. Ziele w krzak rosnące, pręta obdłużnego czworograniastego, z jednego początku wychodzi ich razem cztery i pięć, liście długie ostre chropowate jest bardzo przyjemnie pachnące, kwiat kłosiasty brunatny, nasienie szklące okrągłe, korzeń twardy drzewiasty, kosmaty albo włoskowaty, kwitnie pospolicie w Lipcu i Sierpniu. Rutą ma bydź obsadzone z powodu, iż rozmaite gady lubią przemieszkiwać i mnożyć się między zielem.

Miejsce rośnienia.

Powszechnie w ogrodach bywa siana, cienistych miejsc nie lubi, znosi zimno największe, czego dowodem jest, że znaleziona pod śniegiem jest zielonawą. Czas zbierania najlepszy jest podczas kwitnienia i zawiązywania nasienia.

Użytek.

Włosy farbuję: biorąc soku szałwiowego i tym włosy umywać, dodawając nieco ługu.

Rany zanieczyszczone czyści i goi, krew zbytnie uchodzącą z tychże tamuje. Szałwię świeżą tłukąc i przykładając. Sucha proszkowana toż samo czyni.

Krwią plującym jest pomocą. Używając po 6 lub 7 łyżek soku jéj z miodem na czczo na raz jeden dziennie.

Włosy z choroby na parchy i pleszowatości wyniszczone: często sokiem szałwi nacierane porastają.

Łamanie stawów z choroby flegmistéj pochodzące, uśmierza: gotując z lewandą, piwonią, majeranem i rutą, czego bierze się dwa razy dniem, to jest rano i na noc po łyżek dwie na raz. *Do zewnętrznego użycia*: bierze się szałwia świeża z bobkowem zielem i bobrowym strojem, co utłukszy, nacierać członki.

Zęby czyści i dziąsła wzmacnia: liściem świeżéj szałwii nacierając.

Zawrót głowy odejmuje: wziąwszy trzy garście liścia lub nasienia piwonii, 2 łuty anyżu i włoskiego kopru, każdego po pół łuta, rozmarynu pół garści, lukrecyi pół łuta, to w winie gotować i pić, do czego można przydać trochę stroju bobrowego.

Wzrok pokrzepia i chęć do jedzenia utraconą przywraca: używając jakimkolwiek bądź sposobem.

Drżenie rąk odejmuje: szałwia w piwie lub wodzie gotowana, którą za napój używać, a ręce i nogi w odwarze tejże myć i moczyć często.

Zapach przyjemny w ustach sprawia: żuć takową, a zwłaszcza tym, od których woń nieprzyjemna z dziąseł i w oddychaniu czuć się daje.

Języczkowi nabrzmiałemu pomaga: wziąwszy szałwii, nasienia gorczycy lub octu $\frac{3}{4}$ łu-

ta, gotować w kwarcie wody do połowy, przydać praśnego miodu i do płókania ciepło używać.

Trudne puszczanie uryny, świerzbienie stolca oddala: szałwię gotować w wodzie i tą naparzając się.

WROTYCZ. (*Thanacetum*).

Liście karbowane, strzępiaste, krwawnikowi szerokiemu podobne, tylko trochę większe, smaku gorzkiego, zapachu mocnego, przyjemnego; pręty dwułokciowe gałązkowate, na wierzchu których żółte kwiateczki bez listków, tylko główki jak u cyprysu znajdują się; korzeń ma jeden, przy którym jest wiele drobnych cienkich odnóżek.

Miejsce rośnienia.

Rośnie po polach, ogrodach, na miedzach, łąkach, pagórkach i potokach. To ziele w niektórych miejscach u stołu jest używane, osobliwie na wiosnę póki jest młode i przykréj gorzkości nie ma, gdyż z jajami smażone osobliwszego jest smaku.

Chęć do jedzenia sprawia i wiatry z żołądka i kiszek wyprowadza: gotowane ziele za napój pijąc.

Glisty wyprowadza kwiat z nasieniem w winie z miodem gotowany, za napój używać, a przez to ściskanie i ból w brzuchu uśmierza. Dzieciom dawane nasienie z mlekiem lub miodem, także na robaki jest skutecznem.

Febry zastarzałe i gorączki: gotowany kwiat z liściem w winie i codzień z rana na czczo używany, toż czyni i sok pijąc go z wodą podróżnikową po łucie jednym.

Członki pokurczone i paraliżem dotknięte: Proszek korzenia wrotyczu z miodem zmięszany i zrobiony na kształt konfektu, rano i w godzin 2 po obiedzie w wielkości orzecha włoskiego lub śliwki, używać. Dzieci zdrowemi i wesołemi czyni, często nakadzając zielem wrotyczu.

Rany zastarzałe i gangrenowe skutecznie leczy oczyszczając z materyi: Wrotycz gotowana w wodzie, którą się rany wymywa, a potem zielem uwierconem kataplazmuje.

Piwo zatęchłe w beczce do pierwszego smaku przywraca: wziąść Wrotyczy, korzenia Bernadynku, dzięglu, jagod jałowcowych, po garści; zioła pokrajać, jałowiec potłuc, trzy jajka twardo ugotowane drobno posiekać; tę całą mięszaninę w woreczku związawszy do beczki wpuścić.

Koniom na dychawicę pomaga: Proszek utłuczony Wrotyczy z solą dając lizać, albo też z ciepłą wodą, lejąc w gardło, jednak potrzeba oba nozdrza tem zielem zatkać.

Wódka Wrotyczowa.

W Sierpniu najlepiéj z tego ziela wypalać wódkę, liście z kwiatem razem usiekawszy do *Balneum maris* włożyć, a potem przez pięć niedziel na operacyą słońca wystawić.

Użytek. Glisty małym dzieciom, którém trudno gorzkiego lekarstwa dać, gubi i wypędza, po 2, 3 i 4 łóty, na czczo pić dawać, co się robi przez dni 3 lub 4, dorosłym rano i na noc po 6 i 7 łutów dawać.

ZŁOTNIK ALBO SREBRNIK.
(*Aurentina, Argentina*)

Ziele nisko od ziemi rosnące, wszystkim znajome dla pospolitości, liście ma podobne rzepikowi leśnemu, tylko kosmatsze zwierzchu, zieleńsze, od spodu białe jak srebro; skąd srebrnikiem od nas i innych narodów nazwany. Różczki z korzenia wypuszcza, po wierzchu ziemi rozłożone, zdrowe i miększe jak rzepikowe, kwiat żółty jak na pięciorniku, po jednym na każdej różczce lśniące jak złoto, ztąd też dostało imienia Złotnik. Korzeń kosmaty cienki, rozpierzchły długi, zwierzchu brunatny, wewnątrz biały smaku cierpkiego; ziele to wiele rozkrzewia się po ziemi.

Miejsce rośnienia.

Rośnie na miejscach wilgotnych przy potokach, na wyspach rzek wielkich, przy ścieszkach, drogach i po podwórzach, w tenczas gdy kwitnie, ma bydź do potrzeb lekarskich kopany.

Użytek.

Biegunki leczy: sok z świeżego ziela wyciśnięty rano i na noc po cztery łuty lub tyleż łyżek używany. W winie czerwonem moczony mocniej skutkuje. W obuwie zaś nasłany pod podeszwy, tenże skutek daje.

Palenie w kiszkach, ból grzbietu i krzyża uśmierza: gotując go w winie czerwonem, lub wziąwszy proszku tego ziela suchego miałko utartego, od skrupułu do półtora z powyższem winem, wódką lub inną cieczą dawać.

Upławy białe zastanawia: proszek suchy z ziela i korzenia z wódką tegoż ziela destylowaną po półtora skrupułu rano i na noc pijąc ciepło, mocniej skutkuje. Ziele to z winem gotowane, do którego trzeba dod.ć proszku z korali albo słoniowego zęba miałko utartego, skrupuł jeden.

Fistułę zagaja: proszek w ilości ćwierć łuta na czczo rano przez 30 dni bądź z winem lub z wódką tegoż ziela, albo sokiem używać— tudzież glisty zabija i wyprowadza.

Gorącość zbytnią głowy i ciała odejmuje: z solą i różannym octem utarty, na dłonie i podeszwy chłodno przykładany, co jest doświadczonem lekarstwem.

Zęby umacnia: z octem gotowany, czem płóczą się dziąsła.

Plamy i zmazy z twarzy ściera, płeć piękną czyni: nakładszy liści z zdrowym prętem w naczynie szklanne, na to wody zimnej studziennej nalać, na słońce wystawić, aby długi czas pozostawały. Wodą tą cztery razy dniem twarz obmyć z nacieraniem— Albo nalać w czystą miednicę głęboką, wody czystéj studziennéj do połowy i nakłaść w nią srebrniku świeżego, potem drugą miednicę zwierzchu przykrywszy, wystawić na operacyą słońca, i wodę która się z pary będzie osiadać na miednicy zwierzchniej zbierać i chować. Zmazy na twarzy tąż obmywać, aby bez ocierania wyschła.

Puchlinę z nóg spędza: nakładłszy go w bóty świeżo-zielonego z rosy nieoschłego, gołemi nogami na nim chodząc, a jeśliby ta puchlina była wielką lub z żółtaczki pochodziła, wziąść ziela świeżego cztery garści, soli w ilości kasztanu, pokropić wódką z rzadkwi i nakłaść w bóty, chodzić tak długo aż puchlina odejdzie — odnawiając codzień. W żółtaczce toż samo czynić należy.

Wydymanie, w biegunkach i fałszywą chęć stolca oddala: w winie gotowany i ciepło na żywot i kiszkę stolcową przykładany.

Skurczone i pokrzywione członki wyprostowywa: tłukąc i przykładając w kształcie plastru ziele.

Rany wszelkie leczy: zapuszczając w nie sok i flejtuszki moczone w nim zakładać.

Nabrzmiałości i napuchłości członków rozgania, boleści uśmierzając: wziąć ośm łutów srebrniku, tylcż dziewanny, babki, sporyszu, psinek włoskich, rzepiku; dopiero wyliczone zioła mają bydź świeżo brane i drobno posiekane, masła bez soli funt jeden łutów 8, łoju owczego łutów ośm, oleju lnianego cztery łuty, to razem stopić i z ziołami natychmiast utłuc, w naczyniu szklannem przez 8 dni na operacyą słońca mieć wystawione; — potem przy wolnym ogniu tak długo gotować mięszając, aż wszystka woda z ziół wyparuje, to przez chustkę mocną przecedzić i wycisnąć, a tak otrzyma się maść nie tylko dobrą na wszelkie nabrzmiałości, puchliny, ale nawet i zapalenia, której się używa rozpuściwszy według potrzeby, po natarciu wełną owczą niepłókaną, ciepło przykładając.

Wrzody złego gatunku leczy: sokiem tego ziela nakrapiając i napuszczając, samem zaś zielem z wierzchu plastrując.

Płynienie krwi z nosa tamuje: chustkę albo bawełnę w soku umaczawszy na czoło przykładać.

Oczy łzami zalewające się wysusza: Chusteczkę w soku maczając i na czoło przykładając, w oczy zaś sok lub wódkę od jednej do dwóch kropli zapuszczać, co służy i na strzykanie w oczach.

Wódka srebrnikowa.

Ma bydź wtenczas dystylowaną, kiedy ziele kwitnie, biorąc roślinę całkiem, posiekawszy drobno, w *Balneum maris* zwolna ogień poddając włożyć. Potem do każdego półgarnca po 8 łutów srebrniku suszonego z korzeniem i kwiatem z grubszego przetłukłszy wsypać i przez dzień i noc w *Balneum maris* moczyć, to przefiltrować i na operacyą słońca wystawić.

Użytek: Aphty dzieciom czyli słodzie goi, na takowe przykładana. Zatwardziałości i rany koło oczu, fistuły w kącikach przy nosie z przyczyny zatwardziałości pochodzące, często wymywając i flejtuszki wkładając, leczy.

(Dalszy ciąg Opisu Roślin umieszczonym będzie w następnym roku).

ROZMAITE UŻYTKI.

Czyszczenie Miodu i Wódki.

Ponieważ do niektórych przygotowań z roślin, potrzebne są miód przaśny i wódka, a te powinny bydź wpierw oczyszczonemi, tak żeby żadnej woni, ani też nieprzyjemnego smaku nie miały, przez co przygotowania, do których wchodzić muszą, staną się w używaniu daleko przyjemniejszemi. Sposoby te przy niewielkich zachodach i nakładach są następujące:

Miód: Na którego garnice nalać pół garca wody, półtora łuta miałkiej czystej kredy, na wolnym ogniu w naczyniu obszerniejszem od ilości mięszaniny gotować przez kwadrans, dać się ustać i ostudzić, zlać w polewane naczynie, powtórnie tymże sposobem gotować, zbierając szumowiny. Jeżeli niedosyć jest czystym, pokąd jeszcze jest dość płynnym, przepuścić przez płótno, na którem wysypany czysty piasek w grubości palca znajdować się powinien; pozostałą zaś na nim słodycz dwa razy wodą spłókać i tą dolać do przecedzonego tym sposobem miodu i wszystko razem także na wolnym ogniu do gęstości należytej parować. Tym sposobem przygotowany miód utraci swą dla wielu osób nieznosną woń w kwasie jego zawartą, który kreda zniszczyła tak dalece, że go można do osłodzenia ziół, odwarów z nich, robienia konfektów, gotowania syropów, smażenie owoców nawet kwaśnych, na długie przechowywanie, używać.

Wódka: z której robią się trwałe, żadnemu zepsuciu nieuległe essencye; które biorą nazwiska od pojedynczych ziół albo zmięszanych, stosownie do swego przeznaczenia, mieć powinna miłą wonność, różniącą się od alembikowej i w tenczas utraca wszelką odrazę, dla której przez wiele osób nie może bydź używaną. Czyszczenie jej jest krótkie, łatwe i tanie. Wziąść wódki np. garncy 2 lub 4, dodać upodobaną ilość węgli świeżo wypalonych, przetłuczonych; i na każdy garniec pół łuta kwasu siarczanego dymiącego, dolewać kroplami; potem zostawić, w naczyniu zwyczajnem przez godzin 24, odcedzić wódkę od węgli i przez alembik przekroplić. Można i następnym sposobem czyszcze-

nie przedsiębrać: na każdy garniec wódki wziąść kwartę słodkiego mléka i przekroplić. Temi sposobami otrzymamy wódkę przyjemnéj woni do robienia z niéj essencyi spirytusowych, czyli wódkę czystą nie mającą żadnéj odrazy.

Zioła umacniające do kąpieli.

Wziąść ziela macierzanki, szałwii, mięty, piołunu, melissy, lebiodki, każdego po garści dwanaście, kory wierzbowéj lub dębowéj garści sześć, pokrajawszy grubo zmieszać. Do jednéj kąpieli wziąwszy garści sześć, lekko w płótno grube lub worek zawiązać, włożywszy w wannę, polać tenże gorącą wodą, aby tak mokł przez dobry kwandrans, przykrywszy wannę prześcieradłem; poczem roztworzyć dolaniem zimnéj wody i wycisnąwszy dobrze zioła, wyrzucić. Jeżeli do gotowanéj na te kąpiele wody weźmie się półgarnca słodu, aby się w niéj dobrze wygotował, kąpiel takowa w umocnieniu nerwów i przywróceniu częściom ciała zyzności utraconéj, z dziwnym służy skutkiem.

Przysposobienie maści z dziewanny kwiatu.

Dziewanna jest to kwiat koloru cytrynowego, powszechnie znany. Nazbierawszy tego kwiatu rozłożyć w cieniu, ażeby zwiędniał, potem wziąść masła świeżego niesolonego i w tygielku polewanym rozpuścić na węglach, gdy się masło rozpuści, włożyć do niego kwiat pomieniony i trzymać na węglach, aby się usmażył. Odstawiwszy od ognia, chcąc konserwować takową maść, trzeba ją przez chustkę rzadką przecedzić i wycisnąć, a liście od kwiatu pozostałe w chustce, wyrzucić.

Używanie téj maści. Jakakolwiek jest puchlina, czy to z uderzenia, czy też z innéj jakiéj wewnętrznéj choroby, potrzeba na noc miejsce opuchłe tą maścią dobrze wysmarować, w ciepłe okryć dobrze, aby się nie zaziębić; doświadczono, że wszelka puchlina w przeciągu 24 godzin schodzi.

Używa się taż sama maść na wszelkie affekcye i boleści żołądka, smarując tą maścią żołądek sposobem wyżéj namienionym.

Maść na nagniotki.

Wziąwszy wosku żółtego, smoły, żywicy, terpetyny i masła świeżego wszystkiego po równéj części rozpuścić to przy ogniu, a gdy zastygnie, zrobić z tego maść, którą potrzeba przykładać.

Sposób robienia maści na odmrożenie jakiegokolwiek członka ciała.

Weź terpetyny, tłustości wołowéj lub baraniéj, tyleż oleju lnianego, smoły, żywicy, *minium* i kadzidłą, wszystkiego po równéj części. Rozpuść to wszystko na ogniu, zrób z tego maść, którą trzeba nacierać członek odmrożony.

Sposób ochrony drzew od robactwa

Niektórzy radzą wodą zamydloną kropić lub polewać drzewa, co można bezpiecznie doświadczać. Lecz najskuteczniejszy i przez doświadczenie sprawdzony jest następujący sposób: nalewa się tytuń zwyczajny wodą do naciągnienia, gdy naciągnie woda dobrze w siebie soku tytuniowego, tą wodą skrapia się gałęzie drzewa, co najbardziéj gubi robactwo, a drzewu nic nie szkodzi.

Sposób robienia wódki różanéj.

Do garczka polewanego nakłaść różanego kwiatu i nalać wodą czystą za przydaniem kilku kropel kwasu siarczanego, to wszystko gdy dobrze naciągnie, nabierze zapachu i koloru różowego. Wódka takowa jest wielce pomocna do przemywania oczu i w innych zdarzeniach.

ZDANIA i MYSLI.

Młoda panienka jest kwiatem, niewiasta jest owocem; jeśli złym jest owoc, jakąż kwiat po sobie zostawi pamiątkę?

Wstyd jest najpierwszą okrasą piękności.

Jeśli mówisz prawdę, nieprzydawaj jéj żadnych ozdób.

Ogień umiarkowany ogrzewa, zachowuje; zbyt rozżarzony pali, pożera i chłonie.

Niewdzięcznik nigdy nie może bydź dobroczyńcą.

Czemże będzie mądrość? jeżeli ogień Religii zgaśnie

Kto nieumie cierpieć, ten niewart, iżby żył na ziemi.

Nigdy się nie chlub z szlachetności, lecz pokaż się cnotliwym.

Prawa są wyższemi nad oręż, a cnoty są wyższemi nad prawa.

Pierwszem szla[illegible]em niech [illegible] dobre obyczaje, te najwięcéj zdobią człowieka.

Ten co niesłuży Bogu, źle służy krajowi.

Ten co może popełniać zbrodnie bez zgryzoty, z trudnością do cnoty powraca.

Chceszli bydź człowiekiem poskramiaj twe namiętności.

Twe namiętności tak masz miarkować, aby ich nikt niedostrzegł.

Zmuszaj siebie do czynienia dobrze, aby twoje cnoty coraz bardziéj wzrastały.

Próżność tylko jest cechą dusz słabych.

Często nieszczęścia winnemi nas czynią w oczach ludzi, a szczęśliwość uniewinnia.

Rozpusta psuje zdrowie, gniew ściąga nieszczęście, duma rodzi kłopoty, a łakomstwo skraca życie.

Ten co w czterdziestu latach prowadzi złe życie, z trudnością postępowanie swoje odmienia.

Gdy nie połączysz talentu z sztuką, nic nie zdołasz uczynić.

Jeśli masz drzewa, pozwól ubogiemu usiąść pod ich cieniem.

We dnie pracuj, abyś miał prawo spoczywania w nocy.

Nie mów: że zrobisz dobrze, śpiesz się z wykonaniem dobrego. — Czyń tylko w ten czas pomału, kiedy masz złe uczynić.

ANEGDOTKA.

Rych sławny arlekin londyński, wychodząc razu jednego z teatru, kazał się woźnicy zawieść do domu gościnnego pod słońcem zwanego. Gdy jechali, niedaleko od bramy, postrzegłszy Rych okna w dolnych mieszkaniach otwarte i swego znajomego siedzącego w izbie, skoczył z karety oknem do izby tak zręcznie, że go woźnica niedostrzegł, który stanąwszy przed bramą, otworzy drzwi, a niewidząc nikogo w karecie, zaczął złorzeczyć na filuta, że go tak zręcznie oszukał. Zawraca nazad wrót, a Rych znowu zręcznie wskakuje do karety i woła na woźnicę, aby przed bramę zajeżdżał. Woźnica się ogląda i widzi swego pana.... Przestraszony tym widokiem rzuca lejce i karetę i ucieka mówiąc: Przepraszam cię panie diable! już ja cię nie będę więcéj wozić — ho! ho! znam się na waszeci — coś to za ziółko! Rych śmieje się, chce mu płacić, woźnica nie chce przystąpić do niego. Rych wrzucił mu więc zapłatę do karety i odszedł; dopiero woźnica z wielkiem strachem wrócił się do koni, i coraz oglądająć się, zmykał czemprędzej do mieszkania swego.

NOWE PRAWO

ZMIENIAJĄCE DAWNE PRZEPISY STEMPLOWE.

Art. 1. We wszystkich przypadkach, których podług ustawy stemplowéj z dnia 23 Grudnia 1811 r. lub późniéj wydanych urządzeń, przepisane jest używanie papieru stemplowego ceny groszy dziesięciu, papier takowy używanym być ma na groszy piętnaście.

Art. 2. Do wszelkich prośb, memoryałów, przełożeń, przedstawień, doniesień, zaskarżeń, zgoła do wszelkich podań zanoszonych w celu otrzymania rezolucyi, lub skutku jakowego żądania, w miejsce papieru stemplowego przepisanego w §. 7 ustępie *a.* ustawy stemplowéj z roku 1811, używany na przyszłość być ma papier stemplowy cen następujących:

a. Do podawanych Namiestnikowi Królestwa, Radzie Administracyjnéj i Rady Stanu w cenie złotych polskich czterech.

b. Do podawanych Ministrowi Sekretarzowi Stanu Królestwa Polskiego, Kommissyom Rządowym, Najwyższéj Izbie Obrachunkowéj, Izbie Sądu Najwyższéj Instancyi, Heroldyi i Warszawskiemu Wojennemu Gubernatorowi, w cenie złotych polskich trzy.

c. Do podawanych innym Władzom, których urzędowanie rozciąga się na cały kraj w cenie złotych polskich dwa.

d. Do podawanych władzom, których urzędowanie nierozciąga się na cały kraj, lecz więcéj nad jedną Gubernią, równie jak do podawanych władzom Gubernialnym, Urzędowi Municypalnemu Miasta Warszawy i Sądom, które w porządku władz Sądowych, zaraz po Sądzie Appellacyjnym następować będą, w cenie złotych polskich jeden.

e. Do podawanych wszystkim innym władzom i urzędom w cenie groszy piętnaście.

Art. 3. Jeżeli akt podlegający użyciu papieru stemplowego piszę się nie na jednym arkuszu, w takim razie pierwszy arkusz ma bydź ceny prawem przepisanéj, a następne na groszy piętnaście. Toż samo ma bydź zachowane przy obkładaniu papierem stemplowym i aktów, które w przypadkach ustawą stemplową dozwolonych mogą bydź pisane na papierze bez stempla, lub zagranicą Królestwa spisane zostały.

Od przepisu tego wyłączają się.

a. Pozwy, Pisma Obrończe, Wyroki i wszelkie inne akta formowane, działane i wydawane, tak przy prowadzeniu spraw do decyzyi Sądów duchownych, cywilnych i administracyjnych należących; jako też i przy wykonywaniu wyroków tychże Sądów, niemniéj aktów notaryalnych. Działy i przedaże w skutek wyroków Sądowych przedsiebrane, uważają się za exekucya samychże wyroków, daléj wyłączają się także.

b. Oryginały inwentarzy i wypisy z nich wydawane.

Do wszystkich tych pod literami *a.* i *b.* wyłączonych aktów, używane być mają tylko pierwsze arkusze w przepisanéj cenie.

Art. 4. Termin od którego postanowienie niniejsze wejdzie w wykonanie, Rada Administracyjna Królestwa oznaczy, wszelkie jednak książki kupieckie złożone z papieru stemplowego ceny groszy dziesięciu, mogą bydź prowadzone do czasu na ich odnowienie przepisanego, jeżeli wprzód potrzeba takowego odnowienia niezajdzie.

JARMARKI KRAJOWE I ZAGRANICZNE.

GUBERNIA MAZOWIECKA.

Warszawa. Jarmarków 2. w Maju w drugi Poniedziałek po ś Jakóbie i Filipie; w Listopadzie w Poniedz: po wszystkich śś. Każdy trwa 3 tygodnie, z których pierwszy wstępny, drugi właściwy, a trzeci tygodniowy Wypłat zowie się—Prócz tego, jarmark na wełnę na ś Jan Chrz: i Kontrakty trwają przez dwa tygodnie.

Obwód Warszawski.

Błonie. Jarm. 7. na N. P. Gromnicz: we Wtorek po Niedz: Kwietniej, na ś Trójcę, na ś Augustyn, na Nawiedzenie P. M., na ś Łukasz, na ś Katarzynę.

Góra Kalwarya. Jarmar: 4. po Wiel: nocy, po Ziel: Swiąt:, po B. Ciele, po B. Narodzeniu.

Piaseczno. Jarm: 12. Co miesiąc jeden w pierwszy Poniedziałek każdego Miesiąca.

Grójec. Jarm: 9. 14 Lutego, na ś Józef, na ś Marek, 15 Maja, na Nawiedz. P. M. na ś. Annę, na ś. Idzi, 15 Paźdz. 6 Grudnia.

Mszczonów. Jarm: 6. na Nawróc. ś Pawła, w 4 tygod: po W. Nocy, na ś. Jan Chrzc. na ś. Bartłom. na ś. Michał, na Niep. Poczęcie P. M.

Warka. Jarm: 9. 7 Lutego, na Srodop:, 7 Maja, na B. Ciało, na Nawiedz: N. P. M 3 Sierpnia, 26 Wrześ: 5 List: na Niep: pocz: P. M.

Tarczyn. Jarm: 10. na ś Dorotę, na ś Kazim: we Czwartek po Niedz: Judica, na ś. Bogum:, na ś. Jan Nepom:, na ś Alexy, na ś. Wawrz:, na ś Mat:, na ś. Szym: Judę, na ś. Tomasz.

Nadarzyn. Jarm: 7. na 3 Króle, na Półpoście, na ś Stanisław, na ś. Annę, na ś Krzyż, na ś. Leonard, na ś. Łucyą.

Mogielnica. Jarm: 12. W dzień 3 Króli, w Ponied: po Niedz: Wstęp:, na ś Benedykt, w Ponied: po Niedz: Kwiet: na ś Wojciech, w dzień Znalezienia ś Krzyża, w Poned: po Ziel. Swiąt:, na ś Jan Chrz:, na N. P. Szkapl:, w dzień Wniebowst: P. M., na ś Franc: Seraf:, na ś Elźbietę.

Grodzisk. Jarm: 5. na ś Józef, na ś Wojciech, na ś Annę, na ś Marcin, na ś Tomasz.

Obwód Stanisławowski.

Dobre. Jarm 8. na ś Jan, na Przenie. ś Stanis. w Nied: Starozap:, na ś Antoni, na ś Małgorzatę, na ś Bartłom: , na ś Michał, na ś Andrzej.

Jadów. Jarm: 12. 7 Stycz:, 3 Lutego, na ś Józef, na ś Piotr Męcz: i ś Katarzynę Seneń. 20 Maja, na ś Bernard, trzy dni dnia 15, 16 i 17 Lipca, 29 Lipca, po ś. Jakubie dnia 4go, dwudniowy na ś Cypryan i Franciszek, na ś Franciszek Seraf: trzy dni, dnia 3, 6 i 7 List:, 23 Grudnia. Targi tygodn: w każdy Poniedziałek.

Karczew. Jarm: 13. na ś Agnieszkę; na ś Walenty, na ś Kazimierz, na ś. Wojciech, na Wnieb. Pań., na ś Witt, na ś Maryą Mag:, na ś. Bartł:, na ś Krzyż, na ś Fran., na Wszyst: śś, na ś Andrzej, na ś. Łucyą.

Kałuszyn. Jarm: 12. na N. Rok, na ś Maciej, na Nied: Srodopos:, na Kw. Nied:, na ś Wojciech, na Wnieb. Pańs:, na ś Małg:, na ś Bartłom. na ś. Mat:, na ś Szym. Jud:, na ś Andrz:, na ś Tomasz.

Mińsk Polski. Jarm: 3. d. 8 Lipca, na Narodz. P. M. d. 3 Październ: co tydzień we Srodę targi na różne produkta.

Stanisławów. Jarm: 5. na 3 Króle, na Półpoś. na śś Piotra i Pawła, na ś Mateusz, na ś Katarzynę.

Radzymin. Jarm 11. na 3 Króle, na ś Maciej, dnia 1 Kwiet:, na ś Floryan, dnia 1 po Ziel. Swiąt:, na ś Jan, na Maryą Magdalenę, na ś Michał; na ś Szym. i Judy, na ś Katarzynę.

Okuniew. Jarm: 2. w Niedzielę Przewodnią, na ś Mikołaj.

Kołbiel. Jarm: 13. po ś Józefie, po Znalezieniu ś Krzyża, po ś Trójcy, po ś Annie, po ś Michale, po ś Mikoł:, po ś Marcinie, po ś Wincen:, po Nawiedz: P. M. po ś Wawrz:, po ś Idzim, po ś Łukaszu, po Młodziankach.

Nowodwór. Jarm: 6. 15 Sycz:, 19 Marca, 13 Maja, 15 Lipca, 15 Wrześ:, 11 Listopada.

Obwód Kujawski.

Włocławek. Jarm 12. na Wszystkich śś, na 3 Króle, na ś Wojciech, na ś Jan Chrzciciel, na ś Łukasz, na ś Michał, na ś Marcin, na Niedz: Przewodnią, na Przemie. Pańskie, na Zwiastow. P. M. na Wnieb. P. M. na ś Walenty.

Brześć Kujawski. Jarm: 8. na Oczysz. P. M. na ś. Józef, na ś Stanis. w Niedz. pomiędzy Okta: Bożego Ciała, na ś Piotr i Paweł, na Wniebowzięcie P. M. na ś Michał, na ś Katarzynę.

Radziejów. Jarm. 13. na N. Rok, na Oczyszcze. P. M. w Niedz. Kwiet. na 1 Maja, na Ziel. Swiątki, 13 Czerwca, na Nawiedzenie P. M. na ś Annę, na Wnieb. P. M. na Narodzenie P. M. na ś Łuk. na Niep... Poczę. P. M. na Zwiastowanie P. M.

Łabiak. Jarm. 6. 17 Stycznia, d. 1 po Wiel. nocy, po ś Trójcy, 14 Lip. 20 Wrześ. 2 List.

Piotrków. Jarm. 1? na Boże Ciało, na ś Jakób, w Niedz. po ś Michale, na Wszystk. śś, na ś Witt, w Niedz. drugą postu, na 3 Króle, w pierwszą Niedzielę Postu, na Zielone Swiątki, na Wniebowst. Pańskie, na ś Jan Chrzc. na ś Mikołaj.

Kowal. Jarm. 9. na ś Dorotę, na ś Wojciech, na Wniebowst. Pańskie, na ś Jan Chrzc. na ś Małgorzatę, na ś. Jakób, na Narodz. P. M. na ś Urszulę, na ś Mikołaj.

Chodecz. Jarm: 13. na ś Józef, na ś Filip, w Poniedz. po Wnieb. Pańskim, na ś Piotr i Pawęł, na ś Annę, na ś Dominik, na ś Bartłomiéj, na Narodz. P. M. na ś Jadwigę, na ś Tomasz, w pierwszą Niedzielę postu, na ś Elżbietę, na ś Fabian i Sebastyan, targi w dnie poniedziałkowe każdego tygodnia.

Raciążek, Jarm. 7. na Zwiastow. P. M. na ś Filipa i Jakóba, na N. P. Szkaplerz. na ś Bartło. na ś Hieronim, na Wszyst. śś.

Obwód Rawski.

Rawa. Jarm: 9. na ś Agniesz. na ś Maciéj, we Czwartek przed Kwietnią Niedz. na Wnieb. Pańskie, na s Piotra i Pawła, na ś Wawrz. na Naro. P. M. na ś Szym. Judę, na ś Tomasz.

Skierniewice. Jarm. 7. 6 Stycz. na półpoś. 3 Maja, 25 Maja, 25 Lipca, 4 Paźdz. 19 List. 6 Grudnia.

Stryków. Jarm. 7. na ś. Maciéj, w Wielki Czw. we Czwartek po świątkach, na ś Maryą Magd. na ś Wawrz. na ś Michał na ś Marcin.

Nowe Miasto Jarm. 4. na ś Małg. na ś Wawrz. na ś. Mateusz, na ś Marcin.

Główno. Jarm. 8. na 3 Króle, na Oczysz. P. M. na Zwiastow. P. M. na Wniebow. Pań. na Boże Ciało, 24 Lip. na ś Katarzynę, na ś Mikołaj.

Bendkowo. Jarm. 7. na ś Agnieszkę, na ś Józef, na znalez. ś Krzyża, na Nawiedz. P. M. na ś Bartł. na ś Szym: Judę, na ś. Katarzynę.

Ujazd. Jarm 10. na N. rok, na N. P. Grom. na ś Grzeg. na ś Wojc. na ś Trójcę, na ś Małg. na ś Wawrz. na ś Franc. na ś Marcin, na ś Łucyą.

Sobota. Jarm. 12. po 3 Król. na N. P. Grom. w Wielki Czwar. na ś Marka, we Wtorek świąt. na ś Witt. 26 Lip. 24 Sierp. po podwyż. ś Krzy:, na ś. Łuk. w dzień zaduszny, na Młodzianki.

Inowłódz. Jarm. 3. na ś Filipa i Jakóba, na ś Idzi, na ś Szymona Judę.

Obwód Sochaczewski.

Sochaczew Jarm. 2. Dwutygodniowy po Niedz Kwiet. trzy tygodnio. po Wiel. Nocy. Oprócz tych odbywa się jeszcze 5 Jarmrków.

Łowicz. Jarm. 6. na ś Mateusz, na ś Andrzéj, na ś August. na ś Jan Chrzc. w Niedz Kwiet. w Niedzielę Przewodnią.

Wiskitki. Jar. 8. na Oczysz. P. M. na ś Józef, w Niedz. 4 Postu, na ś Stanis. Bisk. w Niedz. podczas Oktawy Bożego Ciała, na Wniebow. P. M. na przenies. s Stan. 27 Wrze. na Wszyst. świętych.

Obwód Gostyński.

Kutno. Jar. 8. na ś Filip i Jakób, na Ziel. Swiąt. na ś. Wawrzyn. na ś Franc. na ś Elżb. 14 Lutego na półpoś. 14 Wrześ.

Iżów. Jar. 4. na ś Walenty, na ś. Bazyli, na ś Jadwigę, na ś Tomasz.

Gostynin. Jar. 6. 6 Stycz. 19 Marca, 8 Maja, 25 Lipca, 30 Listop. 21 Grudnia.

Gąbin. Jar. 4. 11 Maja, 1 Czer. 7 Wrze. 6 Grud.

Krośniewice. Jar. 14. 31 Grud. 1 Lute. 18 Mar. 7 Maja, w Niedz. przed Ziel. Sw. 12 Czer. 12 Lip. 14 Sier. 7 i 28. Wrześ. 17 Paźdz. 10 i 29 Listop.

Zychlin. Jar. 3. 29 Czer. 16 Sier. 29 Wrze. 28 Paźd. 6 Stycz. 12 Marca, 13 Kwietn. w dzień ś Trójcy.

Kiernozia. Jar. 6. po N. Rok. po N. P. Grom. po Zwiast. P. M. we Wtorek po Z. Swiąt. na Przem. Pań. na ś Łukasz.

Dąbrowice. Jar. 7. na ś Wojc. na Rozesłańców, na ś Szymona Judę, na Kwiet. Niedź. na ś Trójcę na ś Rozal. na ś Agnieszkę.

Osmolin. Jar. 5. 21. Stycz. na ś. Stanis. 2 Lipca 3 Październ. 11 Listopada.

Obwód Łęczycki.

Łęczyca. Jar. 8. na 3 Króle, 2 Kwiet. 4 Czerw. 2 i 17 Lipca, 13 Paźd. 25 Listop. 6 Grud.

Piątek. Jar. 7. 2 Stycz. 4 Marca, w Kwie. Niedz. na ś Trój. na Prze. Pań. 27 Wrze. na ś Andrzéj.

Kłodawa. Jar. 8. na 3 Króle, we Srodę po Półpo. w Wiel. Czwar. we Srodę po Niedz. 4 W. nocy, we Srodę przed Okt. B. Ciała, na ś Jakób, na ś Idzi, na ś Klemens.

Zgierz. Jar. 7. 8 Lut. 18 i 29 Mar. 16 Sier. na Pod. ś Krzyża, na Ziel. Swiąt. na ś Katarzynę.

Alexandrów. Jar. 8. na ś Walen. na ś Grzeg. na ś Stanis. na ś Małgorz. na ś Jacek, na ś. Rafał, na ś Andrzéj, 23 Grud. Nazajutrz po każdym jarmar. targ na konie i bydło, oraz targi tygod. w poniedz.

Konstantynów. (miasto) Jar. 9. jako to: 12 Sty. 3S Lut. 30 Maja, 30 Czer. 31 Lip. 15 Sier. 23 Wrze. 28 Paźd. 12 Listo. Oprócz tego odbywają się dwa razy w tydzień targi, to jest: w Niedzie. i we Czwa.

Poddębice. Jar. 8. jako to: na N. Rok, dnia 17 Lute. 19 Marca, 8 Maja, 23 Czerwca, 22 Lipca, 20 Września i 11 Listopada.

Ozorków. Jar. 6. 2 Stycz. w trzeci poniedz. po W. Nocy, w Ponied. przed Okt. B. Cia. w 8. Ponie. po Swią. w 16 Ponie. po Swią. w 23 Poni. po Swią.

Kaźmierz. Jar. 6. na ś Jan Chrz. na ś Barbarę, na ś Józef, w wilią ś Jana Chrzci. na ś Aug. na ś. Marcin.

Łódź. Jar. 12. 5 Stycz. 2 Lut. 3 Mar. 2 Kwiet. 8 Maja, 13 Czer. 13 Lipca, 13 Sierp. 21 Wrześ. 18 Paźdz. 14 Listop. 21 Grudnia.

Grzegorzewo. Jar. 8. w Niedz. po ś Agni. na ś Józef, na ś Woje. na ś Trójcę, w Niedz. przed ś Małg. w Niedz. po ś Rartłom. w Niedz. przed ś Jadwi. w Niedz. przed ś Barbarą.

Dąbie. Jar. 7. na ś Jan, na ś Fabrycy, na N. P. Grom. na ś Filipa i Jakóba, na ś. Piotr. na N. P. Różań. na ś Mikołaj.

Grabów. Jar. 12. na 3 Króle, na N. P. Gromn. na Półpo. na niedz. Kwiet. na Wnieb. Pańs. w Niedz. po ś Trójcy, na ś Piotr i Paw. na ś Wawrzyn. na Narodz. P. Maryi, na Wszys. śś. na ś Mikołaj.

Parzęczewo. Jar. 15. na 3 Króle, na N. P. Grom. na Niepok. Pocz. P. M. na ś Wojc. na ś Jan Chrzc. na Przemien. Pań. na Wnieb. P, M. na ś. Michał, na Wszyst. śś. na ś. Katarz. na Boże Ciało na ś. Jadw. na ś. Barbarę, na ś Tomasz, na ś Annę.

GUBERNIA KRAKOWSKA.

Obwód Kielecki.

Kielce. Jar. 14. na Nawiedz. P. M. na Wniebow. P. M. na Pośw. Kościoła, na Niedz. Kwie. na Nied. Popiel. na ś Trój. na trzecią Niedz. Adwen. na ś Martę, na ś Rozalię, na ś Cecyl. na ś Agniesz.

na ś Stanis. na ś Mateusz, na Wszyst. śś.

Wodzisław. Jar. 15. na 3 Króle, na ś Agniesz. na ś Walen. na Srodopo. na W. Cz. na ś Marka, na ś Stan. na Nawiedz. P. M. na Wnieb. Pań. na ś Małg. na ś. Idzi, na ś Jad. na ś Michał, na ś Marcin, na ś Łukasz.

Chęciny. Jar. 12. w Ponie. po 3 Król. po ś Doro. po ś Józefie, po ś Wojcie. po Z. Świąt. po ś Pio. i Paw. po ś Annie, po s Bartł. po ś Mateu. po ś Jadw. po ś Marc. po Niepok. Poczęciu P. M.

Daleszyce. Jar. 2. na ś Filip i Jakób, i ś Michał,

Jędrzejów. Jar. 14. po N. Roku, po N. P. Grom. na ś Kazimierz w Kwiet. Sobo. na ś Wojc. w Sobotę świąt. w Sobotę po Okt. B. Ciała, po ś Piot. i Pawle, na ś Piotr w Okowach, na Narod. P. M. na ś Franc. na ś Bern. na ś Łukasz, po ś Katarz.

Małagoszcz. Jar. 12. na ś Agniesz. na Tłusty Czwar. na Srodop. na Niedz. przewod, na Znal. ś Krzyża, na ś Jan Chrz. na ś Małg. na ś Waw. na podwyż, ś. Krzyża, na ś. Szym. Judę, na ś Mikoł. i przed wilią Bożego Narodzenia.

Secemin. Jar. 4. na Znal. ś Krzyża, na ś M. Mag. po ś Mateuszu, na ś. Tomasz.

Włoszczowa. Jar. 14. na 3 Król. na N. P. Grom. na ś Franc. na ś Dorotę, na ś Stan. na ś Trój. na ś Piotra i Paw. na ś Jakób. na Nar. P. M. na ś Michał, na Wszyst. śś. na ś Katarzynę, na ś Łucyą, na Nawiedzenie P. M.

Obwód Stopnicki.

Stopnica. Jar. 14. po 3 Król. na ś Maciej po przewod. Niedz. na ś Zofię, we środę po Z. Świąt. na ś Ant. na ś Piotr i Paweł, na M. Mag. na ś Piotra w okow. po Narodz. P. M. na ś Mate. na ś Franc. na Wszyst. ss. na ś Mikołaj.

Wiślica. Jar. 12. na ś Agniesz. na ś Kazimierz, na ś Wojc. w Okt. B. Ciała, na ś Małgorzatę, na Wniebow. P. M. na Narodz. P. M. na Wnieb. Pań. na ś Mateusz, na ś Jadw. na ś Marcin, na ś. Miko.

Pińczów. Jar. 15. na ś Dorotę, na ś Grze. na ś Filip i Jakób, na ś Piotr i Paw. na ś Jan, na ś Jakób, na ś Bartłom. na podwyż. ś Krzy. na ś Urszu. na ś Łuc. we Wtorek po Zielo. Świąt. we Wtorek przed B. Narodzeniem.

Chmielnik. Jar. 15. na 3 Króle, na ś Agni. na ś Mac. na ś Józef, w Niedz. przewod. na ś Zofię. na ś Wita, na ś. Jakób, na ś Jac. na ś Idzi, na ś. Szym. Judę, na ś Michał, na ś Andrzej.

Szydłów. Jar. 12. 3 Stycz. 5 Lute. 13 i 27 Marca na ś Filip i Jakób, 7 i 27 Czerw. na przem. Pań, na ś Idzi, na ś Fran. Seraf. w dzień Zadu, 9 Grud.

Nowe Miasto Korczyn. Jar. 8. na N. P. Grom. na ś Józef, na ś. Stanis. na Nawie. P. M. na ś Bart. na przeniesie. ś Stanis. na ś Elżb. na ś Tomasz.

Busk. Jar. 10. we Srodę po 3 Królach, po Nied. Kwiet. po środop. po Znalez. ś. Krzy. po ś. Anto po ś Prok. po podwyż. ś Krzy. po ś Mate. po ś. Leonardzie, po ś Barbarze.

Pacanów. Jar. 12. na Wnieb. Pań. na B. Ciało na ś Kilian, na ś Marc. na 3 Króle, na N. P. Grom na przewod. Niedź. na ś. Wawrz. na ś. Bartło. na ś Michał, na ś Jadw. na ś. Barbarę.

Oleśnica. Jar. 13. Na nawróc. ś Paw. na ś Walen. na ś Grzeg. na W. Srodę, na ś Stanis. na . Trójcę, na ś. Bonawent. na ś Jacek, przed ś Mateś na Różań. Niedz. na Szym. Judę, na ś And. na ś Tomasza Apostoła.

Obwód Olkuski.

Olkusz. Jar. 9. w wstęp. Poniedz. w Kwiet. Poniedz. w Poniedz. po Wniebow. Pań. na ś. Jan, na ś. Annę, na Wniebo. P. M. na ś Michał, na ś. Fran. na ś. Andrzej.

Olsztyn. Jar. 2. W poniedz. po Srodop. w ponie. po ś Stanisławie.

Szczekociny. Jar. 17. to jest w każdą środę co trzy tygodnie.

Kromołów. Jar. 18. w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca.

Pilica. Jar. odbywają się co dwa tygodnie w dni Wtorkowe.

Żarki. Jar. 13. Na 3 Króle, na N. P. Grom. w poniedz. po niedz. suchej, w poniedz. po niedz. biał.

w poniedz. po Przew. na ś Stanis. w ponie. po ś Trójcy, na Nawiedz. N. M. w ponie. po N. P. Snież. w poniedz. po ś Andrz. na przenie. ś Stan. na ś Szym. Judę, na ś Andrzéj.

Bendzin. Jar. 11. Na 3 Króle, na Grom. po nied such. po nied. białéj, po nied. przewod. na ś Stan. po ś Trójcy, na Nawie. P. M. po N. P. Snież. 27 Wrześ. na ś Andrzéj.

Czeladź. Jar. 12. W pierwszy wtorek każdego miesiąca.

Modrzejów. Jar. 8. w niedz. po N. roku, w nied. ostat. mięsopus. na ś Kazimierz, w niedz. Białą, w niedz. przed ś Jan. po Wnieb. Pań. po ś Micha. po ś Szym. po ś Andrzeju.

Żarnowiec. Jar. 17. W poniędz. co dwa tygod.

Wolbrom. Jar. 23. w każdy czwar. co trzy tygo.

Sławkow. Jar. 13. Po 3 Król. po N. P. Grom. w niedz. suchą, w niedz. Kwiet. na znalez. ś. Krzy. w niedz. po ś Wicie, po ś. Piotrze, po ś. Jakóbie, na Wniebow. P. M. na podw. ś Krz. po ś Jadw. po ś Marc. po ś Mikołaju.

Skała. Jar. 14. 15 Stycz 14 Lut. na ś Kazim. 8 Kwiet. na ś Filipa i Jakóba, 10 Czerw. na ś. Jan, na ś Annę, nazajutrz po ś Rochu, na ś Idzi, na ś Michał, na ś Szym. i Judę, na ś Andr. na ś Toma.

Lelów. Jarm. 16. po N. roku, na ś Agn. na ś Mac. na ś Józef, po W. nocy, po Wniebow. Pańs. po B. Ciele, po ś Piotrze, po ś M. Mag. na N. P. Aniel. na ś Bartłom. po Narodzeniu P. M. na ś Franc. na ś. Łukasz, na ś Marcin, po ś Mikołaju.

Siewierz. Jar. 12. w pier. pon. każdego miesiąca.

Obwód Miechowski.

Miechów. Jar. 19. na 3. Króle. na Grom. na nied. głuchą, na ś Maciéj, na Zwia. P. M. w kwiet. nied. w przewod. nied. na ś Stanis. na Z. świątki, na narodz. ś Jana, na ś Rozesłań. na ś Jakób, na ś Jacek, na Narodz. P. M. na ś. Mateusz, na ś Łuka. na ś Szymon, na ś. Marcin, na ś Łucyą.

Proszowice. Jar. 19. 2 i 24 Stycz. 4. 14 i 20 Lutego, na ś Józef, 27 Marca, 24 Kwiet. po ś Stanisł. 29 Maja, po nawie. N. P. na ś Annę, na ś. Roch, po Narodz. N. P. 19 Paźdz. na ś Szym. Judę, 13 Listop. po Niepok. Pocz. P. M. na ś Tomasz.

Brzesko nowe. Jar. 16, to jest w każdy poniedz. co trzy tygodnie.

Xiąż. Jar. 3. Na N. rok. na Wszy. śś. na ś Mikoł.

Działoszyce. Jarm. 7. na ś Maciéj, na ś Wojc. na ś Mag. na ś Michał, na ś Jadw. na ś Marcin, na ś Tomasz.

Skalmierz. Jar. 13. W niedz. po 3 Król. na staro zapust, na środop. na Kwiet. niedz. na niedz. przewod, na Wnieb. P. na Boże Ciało, na ś Jan Chrzciciel, na ś Wawrzyn. na ś Idzi, na ś Franc. Seraf. na Wszy. śś. na Niepok. Pocz. P. M.

Koszyce. Jar. 14. na 3 Króle, na niedz. starozapu. na środopoś. na W. Czwar. na ś Floryan, po B. Ciele, na ś Piotr i Paw. na ś M. Mag. na ś. Jacek, na ś Mate. na ś Jadw. na W. śś. na ś Andrz. na ś. Tomasz.

Opatowiec. Jar. 2. Na Jakób, na Ziel. świątki.

GUBERNIA SANDOMIERSKA

Obwód Radomski.

Radom. Jar. 9. 3 Stycz. 14 Lut. 7 Mar. 1 Kwie. 9 Maja, 13 Czerw. 28 Paźdz. 25 List. 17 Grudnia.

Kozienice. Jar. 12. 21 Stycz. 24 Lutego w Niedz. Białą, 23 Kwiet. 22 Maja, 24 Czerw. 14 Lipca, 24 Sierp. 24 Wrześ. 18 Paźdz. 4 Listop. 6 Grudnia.

Ryczywół. Jar. 6. 29 Stycz. 10 Marca, 20 Kwiet. 1 Wrześ. 4 Listop. i 13 Grudnia, Oprócz tych targ w każdy Wtorek.

Skaryszew. Jar. 9. W poniedz. wstęp. na przew. niedz. na Wnieb. P. na ś Jan Chrz. na ś Jakób, na ś Bartł. na ś Mate. na ś Szym. Judę, na ś Tomasz.

Janowiec. Jar. 4. na ś. Agnieszkę, na ś Małg. na ś Stanis. i na ś Łukasza.

Jedlińsko. Jar. 7. na 3 Króle, na ś Józef, na ś Wojc. na ś Urban, na ś Jan, na ś Idzi, na Wsz. śś.

Główaczow. Jar. 2. Na ś Waw. w Nied. Kwie.

Gniewoszów. Jar. 4. na ś. Michał, na ś Szym. Judę, na ś Józef, i na Naw. P. M.

Zwoleń. Jar. 8. Na N. rok, na ś Dorotę, na W. Czwar. na Znalez. ś Krzyża, na Boże Ciało, na Przem. Pań. na Podwyż. ś Krzy. na ś Katarzynę.

Białobrzegi. Jar. 12. Zawsze w pierwszą niedzielę każdego miesiąca.

Granica. Jar. 12. Na N. P. Grom. na ś Józef, na Ziel. Świąt. na Nawiedz. P. M. na ś Mich. na ś Szym. na Nar. P. M. po 3 Król. 23 Kwiet. 6 Sier. na ś Tomasz, na ś Marcin.

Przytyk. Jar. 5. 4 Marca. w Wiel. Czw. 1 Maja w Okt. B. Ciała, 4 Września.

Tarłów. Jar. 10 jako to: w Wstęp. Srod. Kwietni Poniedz. na ś. Wojc. na ś Trójcę, na śś Piotra Paweł, na ś Annę, na ś Jadw. na ś Marcin, na ś Andrz. na ś Tomasz.

Łagów. Jar. 12. jako to: na N. rok; na Oczys. P. M. na ś Józef, na ś Leonard, na Wniebow. Pańs. po Oktaw. Przem. Pań. na ś Bartł. na ś Michał, na ś Mikołaj, na ś Maci. na ś. Marc. na ś. Jan Chr.

Obwód Sandomierski.

Iwaniska. Jar. 11. Na 3 Króle, na środopos. na na ś Maciej, na ś Jakób, na Z. świąt. na ś Wit, na ś M. Mag. na Wnieb. P. M. na ś Idzi, na ś Michał, na ś Szym. Judę, na ś Andrzej, na ś Łucyą.

Zawichost. Jar. 12. w niedz. Białą, na Boże Ciało, na Podwyż. ś Krzyża, w Niedz. 1 Adwent. po 3 Królach, na ś Walent. we środę po W. nocy, po ś Stanis. Bisku. na ś Antoni Padew. na N. P. Aniel. na ś Franc. Seraf. na ś Barbarę.

Staszów. Jar. 12. Na n. rok, na Oczysz. P. M. na ś Maciej, na Niedz. Białą, na ś. Wojciech. na Wnieb. P. na ś Jan Chrz. na ś Anton. na ś Bartł. na ś Mateusz, na ś Urszulę, na ś Andrzej.

Osiek. Jarm. 12. na ś Paw. na ś. Walen. na ś Bened. na ś Stanis. na ś Wit, na Nawiedz. P. M. na ś M. Mag. na ś Piotr w okow, na ś Idzi, na ś Szym. Judę, na Przen ś Stanis. na ś Tomasz.

Sandomierz. Jar. 2. Na Wniebow. Pań, na Narodz. P. Maryi.

Obwód Opatowski.

Iłża. Jar. 8. Na N. P. Grom. na Zwiast. P. M. na Kwiet. Niedz. na ś Stanis. na Wniebow. P. M. na ś Idzi, na ś Jadw. na Niep. Poczęcie P. M.

Lipsk. Jar. 9. Na Nawr. ś Paw. we Wtor. Świąt. na ś. Mag. na ś Elz. na ś Małgo. po Popiel. w poniedz. Po nied. Biał. na ś Wojciech.

Wąchock. Jar. 8. Na N. Rok, w pierw. niedz. postu, na ś Wojciech, na ś Jan Chrzci. na ś Małg. na Narodz. P. M. na ś Michał, na ś Elzbietę.

Opatów. Jar. 12. Na N. rok, na ś Agn. wstęp środę, w Kwiet. niedz. w przew. niedz. na ś Trójcę, na ś Jan Chrz. na ś Annę, na ś Bartł. na ś Fran. na ś. Marcin, na ś Tomasz.

Obwód Opoczyński.

Końskie. Jar. 9. W poniedz. po Nawróc. ś Paw. na ś Maciej na ś Józef, na ś. Filipa i Jak. w pon. po B. Ciele, na ś Jakób, w poniedz. na ś Bartł. na poświęce. Kościoła, na ś Mikołaj.

Żarnów. Jar. 12. Na N. rok, na Oczys. P. M. na ś Kaźm. na niedź. Kwiet. na ś. Wojc. na ś Kaźm na niedz. Kwiet. na ś. Wojc. na ś. Trójcę, na ś Małg. na Wnieb. P. M. na Narod. P. M. na ś Łuk. na ś Marek, na ś Mikołaj.

Opoczno. Jar. 10. Na 3 Króle, w ponie. Staroza. w poniedz. Srodopos. w poniedz. przewodni, we Wtorek Swiąte: 22 Lip. 24 Sie. 21 Wrześ. 2 List. w poniedziałek Adwent.

Białaczów. Jar. 2. w Wilią ś. Stanisława, w wilią ś Jana Chrzciciela.

Radoszyce. Jar. 8. w ponied. po 3 Król, na ś Dorotę, na ś Wojc. na B. Ciało, na ś Annę, na ś Mat. na ś. Jadw. na ś Marcin.

Skrzynno. Jar. 8. na ś Walen. we środę przew. na ś Stanis. na ś Jan Chrzc. na ś Urszulę, na ś Katarz. na Przem. Pań. na ś Prokopa.

Szydłowiec. Jar. 12. Na 3 Króle, na ś Wal. na Srodop. na W. Srodę, na ś Zyg. na B. Ciało, na ś Mat. na ś Franc. na ś Łuk. na ś Mar. na ś Mikoł.

Solec. Jar. 12. dnia 20 Stycz. 16 Lute. 10 Mar. po Białej niedz. we Wtorek. 9 Maja, 13 Czerwca.

w poniedz. po Niedz. Opatrzności, 2 Sierp. 1 Wrz. 11 Listopada, 4 Grud. tudzież targi tygodniowe w dni Wtorkowe, na jarmarki dosyć liczni przybywają kupcy z różnych miast z towarami. Bydła rogatego i koni dosyć znacznie sprowadzonych bywa.

Drzewica. Jar. 8. na N. Rok, w Niedz. Zapust, w Niedz. Białą, na ś Wojc. na ś Piotr i Paweł, na ś Annę, na Narodz. P. Maryi, na ś Łukasz.

Gielniów. Jar. 11. na ś Paweł, ś6 Lutego, na ś Grzegorz, na ś Marek, na ś Trójcę, na Nawiedz. N. P. M. na ś Dominik, na ś Idzi, w poniedz. po N. P. M. Rożań. na ś Marcin. na ś Łucyą.

Bodzentyn. Jar. 15. Na Paw. na ś Walen. na ś Kaźm. na Kwiet. Nied. na ś Stanis. na Z. Świąt. na ś Wita, na ś. Piotr i Paw. na ś M. Mag. na ś Dom. na ś Idzi, na ś Mat. na Łuk. na ś Marcin, na ś Mikołaj.

Odrzywół. Jar. 10. Na ś Fab. i Sebas. na ś Józef, na ś Kaźm. w wilią B. Ciała, na Nawiedz. P. M. 6 Sierp. 14 Wrześ. na ś Jadw. 6 i 21 Grudnia.

Przedbórz. Jar. 12. Po 3 Król. po ś Macieju, po Niedz. białej po Wniebow. Pań. po B. Ciele, po ś Janie Chrz. po ś Alex. po Wniebowst. P. M. po ś Krzy. po ś Michale na ś Marc. po Niepokala. Pocz. P. Maryi.

Ostrowiec. Jar. 12. na 3 Króle. na tłusty Czw. na ś Józef, na Niedz. przewod. na Wniebow. Pań. w Okt. C. Ciała, na ś Jan, na Przem. P. na ś Idzi, na ś Michał, na ś Szymon, na ś Katarzynę.

GUBERNIA KALISKA.

Obwód Kaliski.

Kalisz. Jar. 6. W poniedz. po Niedz. Septuages. po Nied. Judica, po ś Wicie, po ś Wawrz. po ś Michale, po ś Marcinie.

Turek. Jar. 11. Na 3 Króle, w ponie. po Niedz. Kwiet. w poniedz. po Boż. Ciele, na ś Jakób, na Wniebow. N. P. na Narodz. N. P. na ś. Łukasz, na Niep. Poczę. na ś Marek, na ś Agatę, na ś Leona.

Warta. Jar. 13. Po N. roku, 25 Stycz. w Niedz. wstęp. 31 Marca, 24 Kwietn. 31 Maja, 6 Czerw. na Porc. 29 Sierp. na ś Franc. 19 Listop. na ś Jan, 23 Grudnia.

Uniejów. Jar. 12. W niedź. Starozap. na ś Mac. w poniedz. przewod. na Znalez. ś Krzyża, w poniedz. Świąt. na ś Piotra i Pawła, na N. P. Szkap. na ś Wawrz. na ś Michał. na ś Szym. Judę, na ś Andrz. na ś Szczepan.

Dobre. Jar. 18. Na ś Wale, na Niedz. Biał, na ś Filipa i Jakóba, poniedz. po ś Trójcy, na ś Jan, na M. Mag. na ś Bartł. na Narodz. P. N. na ś. Mat. na ś Franc. na Wsz. ss. na s Katarz. na ś Tomasz.

Błaszki. Jar. 10. Na N. P. Grom. w Nied. Przew na ś Ant. w Nied. po s. Jan. na ś Annę, na ś Roch, nazaju. po ś. Mich. na ś Kar. na ś Tom. na 3 Król.

Iwanowice. Jar. 5 W nied. po 3 Król. na ś Kaź. w Nied. po ś Trójcy, na Narod. P. M. na ś Kata.

Opatówek. Odbywać się będą stałe targi w dni Czwartkowe każdego tygodn. a jarmarki w dniach na ś Dorot. na ś Filipa i Jakóba, na Wnieb. P. M.

Kozminek. Jar. 8. jako to: na ś Agniesz. na ś. Grzego. na ś Wojc. na ś Piotra i Paw. na ś Waw. na Nar. P. M. na ś Szym. Jud. na ś Barbarę, Oprócz tych odbywają się d. 15 Stycz. 14 Luteg, 29 Maja, i 29 Lipca.

Sław. Jar. 10. na 3 Król, na ś. Maciéj, na ś Józef, na ś Stan. na Z Świąt. na ś Jakób, na ś Egidy, na ś Jadwigę, na Wsz. śś. na Mikołaj.

Chocz. Jar. 4. przed ś Filip. i Jakób. na przed ś Bartł. przed ś Jadwigą przed ś Marcinem.

Stawiszyn. Jar. 11. w Poniedziałki jako to: po 3 Królach, po ś Walen. po Środopościu, po Przew. Niedz. po Wnieb. Pań. po Naw. P. M. po ś Marci. po ś Mikołaju.

Kazimierz. Jar. 12. jako to: na 3 Króle, na ś. Mac. na Zwiast. P. M. na ś. Wojc. na ś Stanis. na ś Jan Chrz. na ś Annę, na ś Porcyunkulę, na Nar. P. N. na ś Franc. na ś Marci. na Niep. Pocz. P. M.

Wilczyn. Co cztery tygodnie bywa Jarmark.

Zagorów. Bywa Jarmark w każdy pierwszy Czwartek miesiąca.

Skulsk. Jar. 10. jako to: na Zwias. P. M. na Ocz. P. M. na Opiekę ś Józefa, na ś Jana, na Naw. N. P. M. na Wniebow. P. M. na Narodz. P. M. na Wszys. śś. na Niepo. poczęc. P. Maryi.

Obwód Konińshi.

Konin. Jar. 9. Na ś Fabian i Sobestian, w Nied. Srodop. na Wniebow. Pań. na B. Ciało, po ś M. Mag. po ś Idzim, po ś Franc. na ś Urszulę, na ś Michał.

Koło. Jar. 10. w d. po N. roku, w d. po N. P. Gromn. po ś Mac. w pon. po niedz. białej, po ś Fil. i Jakóbie. w Pon. po B. Ciele, w d. po ś Waw. po pod. ś Krzyża, po ś Szym. Juda, po ś Katarz.

Pyzdry. Jar. 12. w Pon. po N. rok, po Oczys. P. M. po Srodop. po W. nocy, przed Ziel. Swiąt. dniem przed ś Piotr. w ponied. po ś M. Mag. po Wniebow. P. M. po Niedz. P. M. po ś Franc. po ś Szym. po ś Mikołaju.

Władysławów. Jar. 10. w Poniedz. po 3 Król. we Czwar. po Zapust. na ś. Józef, 13 Kwiet. w Poniedz. po Wnieb. P. 29 Czerw. 24 Sierp. w ponied po ś Micha. 1 i 29 Listopada.

Tuliszków. Jar. 8. Na ś Mich. w pon. przed ś Marcinem, w Ponied. 2 Adwent. we Wtorek po 3 Król. w Poniedz. przed Popieł. w poniedz. po ś Wojc. w poniedz. przed ś Jan. Chrz. w Poniedz. po Wniebow. P. M.

Rychwół. Jar. 7. we Wtorek przed W. nocą, po ś Trójcy, po ś Janie, po ś Bartłomieju.

Słupca. Jar. 10 7 Stycz. w Poniedz. po Niedz. Starozap. na Srodopo. w Poniedzia. W. nocy, we we Czwar. przed Z. Swiąt. 30 Czer. w ponied. po ś Wawrz. 22 Wrześ. 19 Paźdz. 26 Listopada.

Kleczew. Jar. 12. 2 Stycz. 14 Lut. 21 Marca, 17 Kwiet. 23. Maja. 10 Czerwca. 13 Lipca, 29 Września, 29 Paźdz, 30 Listopada.

Obwód Sieradzki.

Lutomirsk. Jar. 8. 4 Lut. 4 Marc. na 8 d. przed W Czwa. na 4 d. przed Z. Swiąt. 29 Czerw. 24 Sierp. 13 Paźdz 4 Grudnia.

Sieradz. Jar. 12. Na 3 króle, na ś Maciej, na ś Józef, na Kwietnią Niedz. na ś Stanis. na ś Trójcę, na ś. Annę, na Wniebow. P. na ś Mat. na Wszy. śś. na ś Mikołaj, na ś Tomasz.

Szadek. Jar. 14. Na 3 Króle, 14 Lut. 12 Marca, 6 Kwiet. 3 Maja, 1 i 13 Czerw. 20 Lip. 10 Sier. 14 Wrześ. 18 Paźdz. 25. Listopada, 21 Grudnia.

Łask. Jar. 10. Na N. Rok, 6 Lutego, w Niedz. Kwiet. w Przewod. Niedz. na ś Stanis. na Z. Sw. 1 Lipca, na Wniebow. P. M. 29 Wrześ. 19 Lisop.

Widawa. Jar. 11 W poniedz. Zapust. w Ponie. ś Kazi. w Niedz. 1 postu. w poniedz. ś Józefa. na Półpoś. w Poniedz. ś Anto. w Niedz. 2 po W. Nocy, w Ponied Swiąt. na dzień przed ś Małgo. w ponied. po ś Rochu, na d. przed ś Mar. w Niedz. 4 Adwentu.

Pabianice. Jar. 8. Na ś Agniesz. na ś Józef, na ś Alojzy, na ś Wawrzyniec, na ś Matc. w Niedzie. po ś Marci. na ś Tomasz.

Złoczew. Jar. 13. Na N. rok, na N. P. Gromni. na ś Kazimierz. na N. Kwie. na dwa tygodnie po W nocy, na ś Zofią, na ś Ant. w Niedz. po N. p. Szka. na Wnieb. P. M. na Narodz. P. M. na ś. Franc. Ser. w Niedz. po Wszyst. śś. na ś Andrzej.

Obwód Wieluński.

Wieluń. Jar. 7. na ś Agnie. Niedz. Białą, po Niedz. Przew. na Z. Swiąt. na Nawiedz. P. M. na ś Michał, na ś Barbarę.

Kłobuck. Jar. 12. 24 Styczn. 7 Lute. 7 Marca 28 Marca, 15 Maja, 30 Maja, 13 Lipca. 20 Sierp. 3 Paździer. 14 Listop. 4 Grudnia.

Działoszyn. Jar. 2. na ś Tomasz, na 3 Króle.

Stara Częstochowa. Jar. 12. na ś Agnies. w Poniedz. po Niedz. wstęp. w pon. po Niedz. Kwietni, na ś Filipa i Jakóba, we Srodę po Z. Swiąt. na ś Jan Chrz. na ś Mar. Mag. w ponie. po Wnieb P. M.

P. M. w poniedz. po Naro. P. M. w pon. po ś Mich. na Wszys. ss. i na ś Katarzynę.

Nowa Częstochowa. Jar. 4. 19 Marca, 15 Czer. 1 Wrześ. 13 Grudnia.

Praszki. Jar. 12. w poniedz. po 3 Król. na ś. Dorotę, na ś Grzeg. we Czwar, po Niedz. Przew. na ś Stanis. we Czwartek po Zielonych Swiąt. na ś Jan Chrz. na ś Jakób. dnia 9 Wrześ. na ś Franc. na ś Katarz. na ś Tomasz.

Wieruszów. Jar: 10. na ś Fabian i Sobest. na ś Agatę, na Środop. na ś Wojc. na ś Stanis. na ś Piotra i Paw. na ś Bartł. na ś Michał, na ś Szym. Judę, na ś Jana Ewangelistę.

Krzepice Jar. 8, w Ponied. po ś Jadw. po Niepokal. Poczęć. P. M. po ś Dorocie, po Półpoś. po ś Filip. i Jak. po ś Wicie, po ś Domin. po Podw. ś Krzyża.

Szczerców. Jar: 12. 10 Stycz. 27 Lutego, 19 Mar 25 Kwiet. 25 Maja, 24 Czerw. 25 Lipca, 17 Sierp. 7 Wrześ. 21 Paźdz. 17 Listopada, 5 Grudnia.

Zduńska Wola. Jar. 9. 13 Lutego, 23 Kwiet, 23 Maja, 23 Lip. 23 Paźdz. 23 Wrze. 23 List. 23 Grud.

Bolesławice. Jar. 9. 3 Lut. w Ponied. po Niedz. Głuchéj, w 3ci Ponied. po Wiel. nocy, w Pon. po ś Trójcy, 18 Lipca, 10 Sier. 21 Wrześ. 2 List. 13 Grudnia.

Mstów. Jar. 12. na 3 Kró. na ś Waw. na ś Gertrudę, na ś Wojc. na ś Urban, na 1 Niedz. po ś Janie Chrzcic. na śś Rozesłańców, na Wniebow. P. M: na ś. Matc. na ś Szym. Judę, na Ofiar. P. M: na ś Tomasz.

Przyrów. Jar. 13. d. 3 po ś Grzeg. d. 3 po ś Woj. w Ponie. po B. Ciele, na ś Annę, na ś Dorot. na ś. Zofią, na ś. Jan Chrzci. na ś Michał, na ś Łucyą, na ś Każim. na Niedz. Kwiet. na Niedz, po ś Mar. na ś Mikołaj.

Obwód Piotrkowski.

Piotrków. Jar. 4. na ś Stanis. na Zielo. Swiąt. na ś Jakób, na ś Michał.

Bełchatów. Jar. 6. w Ponie. po 3 Król. w Biały Poniedz: lub w Niedz. w tydz. po Ziel. Swiąt. na ś Ant. na ś Mich. w tydzień po wszys. świętych.

Kamińsko. Jar. 10. Na 3 Króle, na ś Józef, na ś Filipa i Jakóba, na ś Piotra i Paw. na ś M. Mag. na Wnieb. P. M. na ś Franc. na ś Szym. Jude, na ś Tomasz.

Koniecpol. Jar. 10. w wilią, ś Agnies. w wilią P Mac. w wilią ś Józefa, w 1 Niedz. po Wniebo. P. po ś. Piotr. i Paw. w wilią ś M. Mag. w wilią ś Bartłc. w wilią ś Franc. w wilią ś Marc. w wilią ś Mikołaja.

Wolborz. Jar. 9. Na ś Każim. na Wniebow. P. na Boże Ciało, na ś Piotr. i Paw. na ś Roch, na ś Michał, na ś Jadw. na ś Miko. w W. Czw. zwany podstarzyca.

Radomsk. Jar. 10. w poniedz. po 3 Król. w 1 i ostatni Poniedz. postu, po Znale. ś Krzy. po ś Trójcy, po ś M. Mag. po ś Jac. po Podw. ś Krz. po ś Łuk. po ś Andrzeju.

Rozprza. Jar. 8. Na N. rok, na Srodo. 23 Kwie. 16 Maja, 2 Lip. 24 Sier. 21 Wrześ. 4 Grudnia.

Tuszyn. Jar. 10. 6 Stycz. 14 Lut. 1 Kwietnia, 1 Maja, 4 Czer. 22 Lip. 8 Wrześ. 4 Paźd. 1 i 30 Lis.

GUBERNIA LUBELSKA.

Obwód Lubelski.

Lublin. Jar. 4. Na N. P. Grom. na Zie. Swiąt. na Wniebow. P. M. na ś Szym. Judę, oprócz tego 12 Jarm. jednodn. w 1 dzień każdego miesiąca.

Kazimierz. Jar. 5. Na ś Kazim. na ś Jan Chrz. na Wsz. śś. na ś Barbarę, na ś Bartłomiéj.

Wąwolnica. Jar. 9. na 3 Króle, na ś Józefa, na ś Wojc. na ś Stanis. na ś M. Magd. na Wniebow. P. M. na Narodz. P. M. na ś Marc. na Wnieb. Pańs.

Lubartów. Jar. 7. Na 3 Króle, na Nied. Zapus, na Niedz. Kwiet. na ś Fil. i Jakób, na ś Annę, na ś Bart. na ś. Dyonizy.

Kurow. Jar. 10. na 3 Króle, na ś Agatę, na s Grzeg. w poniedz. po Nied. W. nocnej, Po Wnieb. Pań. po ś Piotrze i Paw. na ś Wawrz. na ś Mat. na ś Jadw. na ś Katarzynę.

Bychawa. Jar. 11. Na N. rok, na Nawr. ś Paw. w Niedz. Srodop. na ś Filip. na Wnie. P. na ś Jan Chrzc. na ś M. Mag. na ś Bartł. na ś Mate: na ś Urszulę, na ś Andrzéj.

Opole. Jar. 13. W każdym miesiącu po jednym a w jednym miesiącu dwa.

Baranów. Jar. 9. na ś Franc. na ś M. Magd. na ś Agn. na Z. Swią. na Wnieb. P. M. na ś Szym. Judę, na ś Tom. na ost. Nied. Zapust. i na Niedzielę Kwietnią.

Biskupice. Jar. 6. na Nowy rok, na ś Mate. na ś Wojc. na ś Waw. na Narodz. P. M. na ś Marc.

Końska Wola. Jar. 9. na ś Fab. i Seb. na wstęp Niedz. na Zwiastow. P. M. na Znalez. ś Krz. po 1 Niedz. Ok. B. Cia. na ś Annę, na ś Bartł. na podw. ś Krzyża, na ś Łukasz.

Piaski. Jar. 10. na N. P. Gromn. na ś Mac. na Niedz. Kwiet. na ś Krzyż, na ś Jan, na ś Kilian; na podnies. ś Krzyża, na Wszys. śś. na ś Andrzéj, na ś Tomasz.

Głusk. Jar. 10. Na 3 Króle, na ś Kaź. na Wnie. Pań. na Narodz. P. M. na ś Jakób, na ś Marcin, po Przewod. Niedz. po ś Stanis. na ś Jadwigę, na Niepok. P. P. M.

Józefów nad Wisłą. Jar. 11. na N. Rok, na ś Józef, na ś Stanis. na ś Jan, na Ocz. P. M. na Wnie. Pań. na ś Wawrzyn. na Narodz. P. M. na ś Mich na Wszyst. śś. na ś Mikołaj.

Bełżyce. Jar. 8. na N. P. Grom. na Białą Nied. na ś Stanis. na ś Trójcę, na ś Małg. na Wszy. śś na ś Michał, na ś Łucyą.

Obwód Hrubieszowski.

Hrubieszów. Jar. 8. Na Maślen. na Wnieb. P. 10 Piąt. po W. nocy. na ś Prok. na Wniebo. P. M. na ś Krzyż, na Pokr. na ś Marc. wszystkie podług ruskiego kalendarza.

Łaszczów. Jar. 10. 13 Stycz. 2 i 24 Lut. 19 Mar. 6 i 21 Kwiet. 2 Czerw. 11 Lipca, 29 Wrześ. 11 Lis.

Kryłów. Jar. 8. 17 Stycz. 21 Marca, 4 Maja, 7 Czerw. 10 i 31 Lip. 19 Sier. 11 Grudnia.

Dubienka. Jar. 3. na 3 Króle, na Ziel. Swiąt, na N. P. Rożańcową.

Obwód Krasnostawski.

Chełm. Jar. 5. na Zwias. P. M. na ś Miko. z Tol. na ś Jan Chrzc. na Narodz. P. M. na ś Mikołaj.

Krasnystaw. Jar. 6. na 3 Króle, na N. P. Gro. na ś Annę, na Wniebow. P. M. na Narodz. P. M. na ś Michał.

Łęczna. Jar. 6. na B. Ciało, na ś Idzi, na ś M. Mag. na ś Marc. na ś Mikoł. na 3 Króle ruskie.

Żółkiewka. Jarm. 11. 24 Lutego. 7 Marca, 1 i 16 Maja, 24 Czerw. 22 Lip. 10 Sierp. 29 Październ. 11 Listopada, 6 Grudnia.

Obwód Zamojski.

Biłgoraj. Jar. 10. na N. rok, na ś Maciéj, na Zwiast. P. M. na W. Czwart. na Przewod. Niedz. na Z. Swiąt. na M. Mag. na Wniebow. P. M. na ś Franc. na ś Mikołaj.

Goraj. Jar. 8. na ś Walen. na ś Stan. na Boże Ciało, na ś Jan Chrz. na Nawiedz. P. M. na ś Bartł. na przenies. ś Stanis. na ś Andrzéj.

Janów. Jar. 8. na N. rok, na N. P. Grom. 4 Mar. 8 Maja. 2 i 24 Czerw. 18 Paźdz. 1 Listopada.

Kraśnik. Jar. 11. na 3 Króle, na ś Wal. w Pon. po Kwiet. Niedz. na ś Serwacy, na ś Anto. na ś Kilian, 17 Sierp. na ś Nikod. na ś Franc. na Mar. na ś Barbarę.

Józefów. Jar. 9. na Niepok. Pocz. P. M na ś Józef, na ś Małgorz. na ś Mateusz: 18 Stycz. na 3 Króle, na ś Trójcę, 27 Lip. na N. P. Rożańcową.

Krasnobrod. Jar. 9. 24 Lut. 25 Mar. 28 Maja, 2 Lip. 18 Sierp. 22 Wrześ. 2 List, 20 i 25 Grudnia.

Szczebrzeszyn. Jar. 10. na ś Agnies. na Srodop na ś Filip i Jakób, na ś Jan Chrzc. na ś Jak. na Wnieb. P. M. na Narodz. P. M. na ś Michał, na ś Marcin, na ś Mikołaj.

Tomaszów. Jar. 8. na ś Stan. na ś Bart. na 3 Kr. na ś Łukasz, na N. P. Grom. na N. P. Skapl: na ś Teklę, na ś Franc. Xaw.

Urzędów. Jar. 7. w Pon. wstęp. w poniedz. po Niedz. Przewod. na Boże Ciało, na ś Wawrz. na ś Łukasz, na ś Mikołaj.

Zamość. Jar. 6. na Nawr. ś Pawła, na Wniebo. Pań. na Z. Św. na Nar. P. M. na ś Marc. na ś Kat.

Krzeszów. Jar. 11. na Oczy. P. M. na ś Józef, 4 Maja, na B. Ciało, na ś Jan Chrzc. 26 Lipca, na Wnieb. P. M. na Narod. P. M. na ś Łukasz, na ś Katarzynę, na ś Tomasz.

GUBERNIA PŁOCKA.

Obwód Płocki.

Płock. Jar. 4. 25 Stycz. 19 Czerw. 7 Wrześ. 3 Listopada.

Płońsk. Jar. 4. we Wtorek Kwietni, we Wtor. Swiąt. na ś Piotra i Pawła, na ś Bartłomiéj, na ś Mikołaj.

Zakroczym. Jar. 8. 1 Stycz. 14 Lute. 27 Mar. 3 Maja. 21 Czerw. 10 Sier. 14 Wrześ. 21 Listop.

Bielsk. Jar. 10. na ś Wal. we Czw. przed Białą Niedz. w W. Czw. w wilią Wniebo. Pań. w wilią B. Ciała, w Wilią ś Jana, na ś Annę, w wilią ścięcia ś Jana, na ś Urszu. na ś Tomasz.

Bodzanów. Jar. 6. 26 Stycz. na Półp. na ś Stan. 27 Wrześ. 18 Paźd. 23 List.

Drobin. Jar. 10. 6 Stycz. 24 Lut. 23 Mar. 1 Maja 13 Czer 22 Lip. 6 Sier. 21 Wrze. 28 Paźd. 25 List.

Czerwińsk. Jar. 4. Na 3 Króle, na ś Wojc. na ś Małg. na ś Marcin.

Wyszogród. Jar. 7. Na ś Maciéj, na Wniebow. Pań. na ś Józef, na ś Jakób, na ś Michał, na ś Barb. na ś. Tomasz.

Obwód Lipnowski.

Lipno. Jar. 12. po 3 Królach, po N. P. Gromn. po Niedz. Kwiet. po Niedz. Przew. po Wniebow. Pań. po B. Ciele, po N. P. Skap. po Przem. Pań. po Podw. ś Krzyża, po ś Mich. po ś Szym. Juda, po ś Barbarze, w pierwsze Poniedziałki.

Rypin. Jar. 12. Na N. rok, na N. P. Grom. na Niedz. Białą, na ś Wojc. na ś Trójcę, na ś Jan, na ś Jakób, na ś Bartł. na ś Mich. na ś Szym. Judę, na ś Marcin, na ś Mikołaj.

Dobrzyń nad Wisłą. Jar. 12. W poniedz. po N. roku, po ś Agniesz. po ś. Macieju, po niedz. Przewod. po ś Janie Nepom. po ś Ant. po ś Piotrze i Paw. po ś M. Mag. po Wniebo. P. M. po ś Fran. po ś Łuk. po Niepok. Pocz. P. M.

Skępe. Jar. 10. Na 3 Króle, na ś Maciéj, na Zwiastow. P. M. na ś Stan. na ś. Ant. na ś Małg. na Wnieb. P. M. na Narodz. P. M. na ś. Fran. na ś Marcin.

Dobrzyń nad Drwęcą. Jar. 12. we Wtor. po N. roku, po Zapustn. Niedz. po Niedz. 2 postu, po Kwiet. Niedz. po ś Wojc. po ś Filipie, po ś Janie po ś Jakubie, po ś Bartł. po ś Mich. po ś Jadwidze, po ś Katarzynie.

Kikoł. Jar 12. W poniedz. przed ś Agn. po ś Walc. po Srod. po ś Wojc. po ś Trójcy, po ś Anto. po ś Piotr. i Pawle, po ś Jakóbie, po ś Rochu, po Wszyst. śś po ś Tekli, po ś Tomaszu.

Bobrowniki. Jar. Na Oczysz. P. M. na ś Wojc. na Wniebow. P. M. na ś Andrz. na ś Franciszek.

Obwód Mławski.

Mława. Jar. 7. Na ś Trójcę, na ś Piotr. na ś Waw. na ś. Mat. na Szym. na ś Miko. na ś Mac.

Raciąż. Jar. 5. na Z. Św. na Nawiedz. P: M. na ś Mich. na ś Agn. na ś Wojc.

Bieżuń. Jar. 4. W poniedz. po ś Małg. po Nar. P. M. po ś Mik. po Kwiet. Nied.

Sierpc. Jar. 6. W poniedz. po N. P. Grom: po ś. Grzeg. po ś Wojc. po ś Wicie, po Podw. ś Krzyża po ś Łucyi.

Kuczborsk. Jar. 8. Na ś Maciéj, na ś Józef, na ś Stanis. w poniedz: po B. Ciele, na ś M. Mag. na ś Bartł. na ś Franc, na Ofiarowanie P. Maryi.

Szreńsk. Jar. 9. W poniedz. po 3 Król. na dzień przed ś Paw. w Czwar. przed Kwiet. Nied. w wilią ś Stanis. we Wtorek Swiąt. na d. przed ś Jan. na ś Jakób, na ś Józef.

Obwód Prasnyski.

Prasnysz. Jar. 9. Na N. rok, na Kwiet. Niedz. na ś Wojc. na Wniebow: P. M. na B. Ciało, na

ś Jan, na Narodz. P. M. na ś Franciszek, na ś Katarzynę.

Chorzele. Jar. 8. W poniedz. po B. Ciele, na N. P. Szkap. na Narodz. P. M. na Wszyst. śś. w Zapusty, w Kwiet. Niedz. na ś Filip, na ś Mikołaj.

Janów przy granicy Pruskiéj. Jar. 8. w pon. po ś Kaju, 3 Maja, po ś Janie, po ś M. Magda. po ś Bartłom. 16 Wrześ. 15 Paźdz. po ś Andrzeju.

Krasnosielce. Jar. 8. 26. Stycz 25 Mar. 8 Maia 29 Czerw. 10 Sierp. 21 Wrześ. 4 i 30 Listo. Targi tygodniowe w każdy Poniedziałek.

Ciechanów. Jar. 3. na ś. Małgorz. na ś Marka, na Półpoście.

Obwód Pułtuski.

Pułtusk. Jar. 9. Na 3 Króle, na N. P. Grom. na Półpoście, na ś Stanis. na ś M. Mag. na ś Trójcę, na ś Jadw. na Narodz. P. M. na ś Elżbietę.

Wyszków. Jar. 6. Na ś Agnie. w Ponied. biały, na ś Jan Chrzc. na ś Idzi, na ś. Krzyż, w jesieni na ś Marcin.

Serock. Jar. 3. Na Z. Świąt na ś Mat. na ś And.

Nasielsk. Jar. 8. na ś Agn. na Srod. na ś Woj. w Okt. B. Ciała, na ś Jak. na ś. Mich. na Wszyst. śś. na ś Barbarę.

Rożan. Jar. 4. 1 Maja, 24 Czerw. 8 Września, 1 Listopada.

Nowe Miasto. Jar. 9. 6 Stycz. w Ponied. wstę. we Czwar. przed Niedz. wstęp. na Wniebow. Pań. w Poniedz. po ś Trójcy, na ś Roch, na Narodz. P. M. na ś Jadwigę, na ś Andrzéj.

Maków. Jar. 6. na ś Maciej, na B. Ciało, na ś. Bartł. na ś Mich. na ś Leonard, na ś Tomasz.

Obwód Ostrołęcki.

Ostrołęka. Jar. 8. w poniedz. po ś Agnie. po ś Walen po ś Józefie, po znalez. ś Krzyża, po Nawiedz. P. M. po Podwyż. ś Krzyża, po Wszys. śś. po ś Mikołaju.

Czyżewo. Jar. 7. Na N. Rok, 10 Kwiet. na ś. Stanis. 24 Lip. 29 Wrześ. 28 Paźdz. i na Niep. Poczęcie Panny Maryi.

Nur. Jar. 3. w Srodę pierwszą postu, we Srodę po Ziel. Świąt. we Srodę po ś Jadwidze

Brok. Jar. 5. 21 Stycz. na Wstępy, 13 Lipca, 29 Września, 13 Grudnia.

Ostrów. Jar. 3, Na Srodop. na B. Cia. na ś Jadw.

GUBERNIA PODLASKA.

Obwód Siedlecki

Siedlce. Jar. 9. na 3 Króle, na N. P. Grom. na Wstępy, na ś Flor. na ś Trójcę, na ś Jan, na ś Annę, na ś Mat. na ś Marcin.

Mordy. Na ś Kaź.— *Mokobody.* Na s Jadwigę.

Węgrów. Jar. 6. Na ś Agniesz. na Srodopo. 1 Maja, 29 Czerw. na ś Idzi. 21 List.

Liw. Jar. 4. we Czwar. przed niedz. Starozap. przed niedz. Kwiet. przed Z. Świą. przed Wsz. śś.

Miedzna. Jar. 3. 25 Mar. 8 Maja, 6 Grudnia.

Obwód Łukowski.

Łuków. Jarm. 5. W poniedz. Kwiet. Wielki poniedz. w Poniedz. Przewodni, w Poniedz. Z. Świą. na Narodz. N. P. w Poniedz. 1 postu.

Parysów. Jar. 12. w ponie. po ś Małg. po Wni. P. M. po ś Mat. po ś Łuk. po ś Katarz. po Nawró. ś Paw. po ś Łuc. na wstępy, w Białą Nie. w przew. Niedz. w Z. Świąt. na ś Jan.

Łaskarzew. Jar. 13 na 3 Królc. w Niedz. Starozap. na ś Kaźm. w Niedz. Kwiet. na Znalc. ś Krz. na Z. Świąt. na ś Piotr i Paw. na ś Annę, na Wni. P. M. na podwyż. ś Krzyża, na ś Franc. na Wszys. śś. na ś Andrzej.

Stoczek. Jar. 12. W poniced. po 3 Kró. po ś Agn. po półpoś. po ś Wojcie. w wilią ś Fil. Jak. na ś Jan Chrz. po ś Kil po ś Wawrz. po ś Franc. po ś Karolu, na ś Lambert, w wilią ś Mateusza.

Żelechów. Jar. 11. na Oczys. P. M. na ś Maciej. na ś Wojc. na ś Stanis. na ś Jan Chrzc. na ś Mar. Mag. na Wnieb. P. M. na ś Łuk. na ś Marcin, na Niepok. Pocz. P. M. na ś Jana Ewangelistę.

Adamów. Jar. 7. na 3 Króle, na ś Kaźm. na ś Fil. i Jak. na ś Jan Chrz. na ś Bartłom. na ś Jadwigę, na ś Andrzej.

Bobrowniki. Jar. 7. na N. Rok, 24 Lut. 25 Mar. 1 Maja, 6 Czerw. 2 Lipca, 6 Grudnia.

Obwód Bialski.

Biała. Jar. 2. na ś Annę, na Z Swiątki.

Kodeń. Jar. 2. na Z. Swiąt. na ś Mich. podług ruskiego kalendarza.

Łomazy. Jar. 2. na ś Piotr, na ś Wojciech.

Pisczac. Jar. 4 w Poniedz. po N. roku, 1 Kwie. 1 Lipca, 27 Października.

Terespol. Jar. 2. 21 Marca, w 10ty piąt. po W. nocy ruskiéj.

Łosice. Jar. 11. na ś Agnie. na Srodop. w Kwie. Niedz. na Przewod. Niedz. ruską, na ś. Jan Chrz. na ś Jan Chrz. ruski, na Wniebow. ruskie, na ś Michał, na ś Michał ruski.

Sarnaki, 6 *mil od Siedlec.* Jar. 3. na Srodo. na ś Stanis. na ś Łukasz.

Sokołów. Jar. 8. na N. rok, na W. Czw. na Wnie. Pań. na B. Ciało, na ś Małgorz, na ś Roch, na ś Michał. 13 Października.

Janów. Jar. 2. na Wniebow. Pań. na B. Ciało podług rzymsk. i rusk. kalendarza.

Obwód Radzyński.

Radzyń. Jar. 6. na 3 Króle Rus. w Białą Nied. na ś Trójcę, na Wszystkie święte.

Kock. Jar. 2. 23 Kwiet. 4 Października.

Łysobyki. Jar. 3. na Zwiast. P. M. na Nawied. P. M. na ś Barbarę.

Wisznice. Jar. 3. na ś Jerzy, na Jan, na Wniebowzięcie P. M.

Wotyń. Jar. 1 na ś Annę.

Międzyrzec. Jar. 4. na ś Mikołaj, na N. P. Gro. na przenieś. ś Mikoł. na ś Jak. Ap. (wszystkie podług ruskiego kalendarza).

Włodawa. Jar. 4. na Z. Swiąt. na ś Jan Chrzc. na Wniebow. P. M. na Pokr. podług rusk. kalen.

Sławatycze. Jar. 4 na ś Wojc. na ś Jan Chrzc na Wniebow. P. M. na ś Marcin.

Ostrów. Jar. 3. na Wniebo. Pań. na ś Wawrz. na ś Jadwigę.

Komorowka 7 *mil od Siedlec.* Jar. 2. na ś Piotr, na ś Andrzej.

GUBERNIA AUGUSTOWSKA.

Obwód Augustowski.

Suwałki. Jar. 9. 6 Stycz. 7 Lut. 21 Mar. 3 Maja, 18 Czerw. 16 Lip. 9 Paźdz. 30 Listop.

Augustów. Jar. 6. na N. Rok, w Kwie. Nied. na ś Ant. na ś Piotra i Paw. na ś Bartł. na ś Marcin.

Szczuczyn. Jar. 8. Pryncypal. Jar. 4 trwających po 15 d. na 3 Króle, na ś Mac. na ś Wojc. na ś. Kaźm. reszta mniejszych, na ś Jan, na ś Wawrz. na ś Mich. na ś Marcin, na ś Mikołaj.

Grajewo. Jar. 4. Na ś Józef, na ś Trój. na Wniebowstąpienie N. P. na Wszyst. Swiętych.

Stawiski. Jar. 5. Na 4 Króle, w W. Czw. 13 Cz. 4 Paźdz na ś Franc. 4 Grudnia.

Rajgród. Jar. 6. Na ś Kaźm. na Zwiast. P. M. na ś Filipa i Jakóba, na ś Annę, na Narod. N. P. na ś Franciszek Seraficki.

Jedwabno. Jar. 13. na ś Agniesz. na ś Kaźm. na ś Józef, 8 Kwiet. na ś Stanisław, na B. Ciało, na ś Piotra i Paw. na Przem. Pań. na ś Idzi, na ś Mat. na d. Zaduszny, na ś Andrzej.

Obwód Łomżyński.

Łomża. Jar. 8. W poned. po N. P. Grom. w poniedz. 1 W. postu, w poniedz. po Kwiet. Niedz. na przewod. Niedz. w Poniedz. po B. Ciele, na N. P. Skapleż. w poniedz. po ś Michale, w poniedz. po ś Stanisławie.

Kolno. Jar. 7. na ś Grzeg. na ś Wit, na ś Kilian, na ś Jakób, na ś Bartł. na ś Łukasz, na ś Katarz.

Zambrów. Jar. 9. na ś Walen. na półpoś. na ś Stanis. na Z. Swiąt. na ś Piotr i Paw. na ś Piotra w okow. na ś Idzi, na ś Łukasz, na ś Łucyą.

Nowogród. Jar. 8 w ponie. po 3 Król. po ś Agn. po ś Macieju, po ś Stanis. po ś Janie Chrzci. po ś Małg. po Narod. N. P. po ś Szymonie Judzie.

Wysokie Mazowieckie. Jar. 7. na 3 Kró. w Nie. Starozap. w Kwiet. Niedz. na ś Filipa i Jakóba; na ś Jan Chrz. na Narodz. N. P. na Wsz. święt.

Tykocin. Jar. 7. Na N. P. Gro. 2 dni trwający, na ś Benedykt, na ś Trojcę, na ś Wicen. na ś Fran. na ś Marcin, na ś Tomasz.

Sniadów. Jar. 5. na ś Walenty, na ś Józef, na ś. Filipa i Jak. na wszys. śś. na ś Tomasz.

Obwód Sejneński.

Sejny. Jar. 3. na ś Kaź. na ś Stanis. na ś Mik.

Sereje. Jar. 5. na Wniebow. Pań. w 10 piątek po W. nocy, na N. P. Szkap. na ś Szymona Judę, na ś Tomasz.

Wizajny. Jar. 6. na Ziel. Swiąt. na ś Małg. na ś Michał, na tydzień przed B. Narodz. na Wniebo. P. M. w Zapus. poniedz. w Kwietnią Niedzielę.

Filipowo. Jar. 7. na tydz. przed Zapust. w pon. po Kwiet. Niedz. w poned. Z. Swiąt. na Wniebo. P. M, na ś Mateusz. na ś Marcin, na tydzień przed Bożem Ciałem.

Obwód Kalwaryjski.

Wyłkowyszki. Jar. 3. na ś Józef, na Wnieb. Pań. na Nawiedz. P. M.

Kalwarya. Jar. 4. na Wniebow. Pań. na ś Jan, na ś Bartł. na ś Marcin.

Wysztyniec. Jar 4. na ś Kazi. na ś Jerzy, na ś Trójcę, na ś Szymona Judę.

Olita. Jar. 5. na ś Kazim. na ś Jerzy, na Wniebo. Pań. na B. Ciało, na Wniebowzięcie P. Maryi.

Obwód Maryampolski.

Maryampol. Jar. 7. na 3 Króle, na ś Trójcę, na Wniebo. P. M. na ś Michał, na ś Jerzy, na wszystkich śś. na ś Piotr.

Władysławów. Jar. 3. na N. P. Grom. na ś Piotra i Pawła, na Niedz. 1 Adwen. Każdy z tych Jarmarków trwa 3 tygodnie.

Bakałarzewo. Jar. 4. na Półpoście, na 3 Króle, na ś Wojciech, na ś Jan Chrzciciel.

JARMARKI ZAGRANICZNE.

Berdyczów. Jar. 3. 26 Stycz. 9 Kwie. 23 Czer.

Białystok. Jarmark na ś Jan Chrzciciel.

Brody. Jar. 2. na 3 Króle, na ś Łukasz.

Brześć Litewski. Jarmark na ś Agnieszkę.

Bydgoszcz (Bromberg) 2 znaczne jarmarki: 1szy od 17 do 21 Maja, 2gi od 18 do 22 List. 1go dnia zawsze zazwyczaj targ na konie. 2 poślednicjsze jar mar. 1szy w Ponied. Wtor. i Srodę ostatnich dni Stycznia. 2gi w Pon. Wto. i Sro. po ś Jak. 1) w1sze 3 dni jar. po ś Jakó. 2) w 3 dni ostatnie tygo. Listo.

Dubno. Jarmark na ś Piotra i Pawła.

Elbląg: Jarm. 2. 22 Lipca, na ś Marcin.

Frankfort nad rzeką Odrą. Jar. 3. W pon. po Reminiscere, w Poni. po ś Mał. w Poni. po ś Mar.

Gdańsk. Jar. 2. na ś Dominik, na ś Marcin.

Gniezno. Jar. 8. W ponied po 3 Kró. po ś Mac. po ś. Woj. po ś Trój. po ś Annie, po ś Bar. po ś Kar. Borom. po ś Andr. zawsze współkramny i bydlny.

Grodno. Jarm. na Podwyższenie ś Krzyża.

Jarosław. Jarm. 3. Na popie. na Wniebowstą. Pań. na ś Andrzéj.

Kempno. Jar. 7. na 3 Króle, w Ponied, po Nied. wstę. na ś Jerzy, na ś Trójcę, na ś Fran. na ś Kata.

Kraków. Jar. 7. na Jubilatę, na ś Stan. na ś Wit. na ś Jan Chrz. na ś Piotr w Ok. na ś Mich. na ś Jad.

Królewiec. Jar. w Poniedz. przed ś Janem.

Lipsk. Jar. na No. R. w Nied. lub po ś Michale.

Lwów. Kontrakty na 3 Króle i ś Agnieszkę.

Mińsk. Kontr. na ś Józef, Jar. na ś Andrzej.

Poczajów, miasto na Wołyniu. Jar. 2. 1szy 4ro niedzielny na Zi. Swi. Rus. 2gi 4ro niedzielny na uspenie Ruskie, na bydło, konie i na różne towary.

Poznań. Jar. 4. W niedz. wstępną, na ś Jan, na ś Michał, na ś Łucyą.

Przemyśl. Jar. 2. Na ś Piotra i Paw. na ś Mich.

Ryga. Jar. wielki od 5 Sierp. do Września.

Swisłocz. Jar. 2. Od 1 do 5 Maja, na ś Bartłom. Wielkie sklepy z izbami, gabinetami, na końcu placu jar. wymurowane, są najwygodniejsze w całym kraju.

Toruń. Jar. 3. Na 3. Kr. na ś Trój. na ś Szy. Ju.

Wilno. Jarmark wielki na 3 Króle.

Yzyatyn na Podolu. Jar. 2. na ś Jan, na ś Tom. trwają przez 4 tygodnie.

Zelwa w województ. Nowogrodzkiem. Jar. wielki sław. 4 Sier. który trzy tygodnie trwa.

Zołkiew. Jar. Na 3 Króle, na ś Piotra i Pawła.

Wrocław. Jar. 8. Na Srodop. na niedz. przew, 5 Czer, na wełnę, na ś Jan Chrz, na ś Małgo. na Narodz. N. P. M. 2 Listop. na wełnę na ś Elżbietę.

TABELLA PRZYCHODU i ODCHODU POCZT

Konnych i Wozowych, do Warszawy i z Warszawy, z wyszczególnieniem dni i godzin

(*Numer przy Odchodzie Poczt położony oznacza w któréj Expedycyi się Listy oddają*).

NIEDZIELA.

PRZYCHODZĄ— Z rana. Poczta Kuryerska z Sandomierza, Radomia, Kielc, Krakowa i Wiednia; z Petersburga, Suwałk, Królewca i Nowegodworu.— Poczta konna, z Kalisza, Poznania, Berlina, Wrocławia.

Po południu.— Poczta konna z Gdańska, Torunia i Płocka.

W wieczór.— Poczta osobowa z Kalisza.

ODCHODZĄ.— Nr. 4. rano. o g. 10. Poczta Kuryerska do Radomia, Kielc, Krakowa.

Nr. 1. o godz. 11. z rana.— Poczta Kuryerska do Żytomierza, Kijowa, Moskwy i Odessy.— Nr. 3. o godz. 11. rano. Poczta Kuryerska przez Pułtusk, Suwałki, Rygę, do Petersburg.

Nr. 2. O godz. 4. po połu. Poczta konna do Mińska, Siedlec, Międzyrzeca, Biały, Łukowa, Radzynia, Włodawy, na Zalesie, do Brześcia Litewskiego, Rossyi i Moskwy.

Nr. 4. o godz. 4. po połud. Poczta konna do Grójca, Radomia, Opoczna, Końskich, Suchedniowa, Kielc, Stopnicy, Jędrzejowa, Olkusza, Miechowa, na Michałowice przez Kraków do Wiednia etc.

PONIEDZIAŁEK.

PRZYCHODZĄ.— Z rana. Poczta Kuryerska, z Radomia, Kielc, Krakowa i t. d.

Z rana. Poczta wozowa z Kalisza, Wrocławia i Poznania.

W południe.— Poczta konna z Wrocławia przez Kalisz, Sieradz i Piotrków.

ODCHODZĄ.— Nr. 2. o godz. 10 z rana. Poczta wózkowa do Piaseczna, Góry, Mniszewa, Ryczywoła, Kozienic, Granicy.

Nr. 2. z rana. o godz. 12. Poczta wozowa do Mińska, Kałuszyna, Siedlec i t. d.

Nr. 3. o godz. 2. po południu. Poczta konna do Pułtuska, Przasnysza, Ostrołęki, Łomży, Szczuczyna, Grajewa, Augustowa, Suwałk, Sejn, Kalwaryi, Maryampola, Wierzbołowa; na Wejwery przez Kowno do Wilna, Rygi i Petersburga, na Mławę, przez Nibórg do Królewca, na Jabłonnę przez Nowydwór do Twierdzy Nowogeorgiewskiej, na Serock, Wyszkow, Zambrów, Tykocin, przez Białystok do Grodna.

Nr. 1. o godz. 3. po południu. — Poczta konna do Błonia, Sochaczewa, Łowicza, Kutna, Krośniewic, Łęczycy, Zgierza, Strykowa, Ozorkowa, Kłodawy, Koła, Konina, na Słupcę, przez Strzałków, do Poznania, Berlina, Niemiec północnych, Francyi, Hollandyi i Anglii.

Nr. 4. o godz. 4. po połu. Poczta konna do Łowicza, Gombina, Płocka, Lipna, Gostynina, Kowala, Brześcia Kujawskiego, Radziejowa, Włocławka, Nieszawy, na Służew przez Toruń, do Chełma, Gdańska i Pruss zachodnich.

WTOREK.

PRZYCHODZĄ.— Z rana. Poczta wózkowa z Sandomierza, Radomia, Kielc, Krakowa, i Wiednia.

Z rana. Poczta konna z Kalisza, Poznania, Berlina i Wrocławia.

W wieczór. Poczta wózkowa z Serocka, Wyszkowa, Ostrowia, Białegostoku.

ODCHODZĄ.— Nr. 4. o godz. 10. Z rana. Poczta Kuryerska do Radomia, Opatowa, Sandomierza, Krakowa i t. d.

Nr. 2. o godz. 12. rano. Poczta wozowa do Garwolina, Markuszewa, Lublina, Krasnego-stawu, Hrubieszowa, Janowa, na Zamość, do Lwowa, Galicyi, Wołynia i Turcyi.

Nr. 3. o godzin. 4 po połud. Poczta wozowa do Mszczonowa, Rawy, Tomaszowa, Piotrkowa, ztąd przez Radomsk, Częstochowę do górnego Szląska, zaś przez Łódź, Sieradz, Wieluń, Kalisz do Wrocławia.

Nr. 1. o godz. 7. po połu. Poczta wozowa do Błonia, Sochaczewa, Łowicza, Kutna i t. d.

Nr. 1. o godz. 7. popołu. Poczta osobowa na Łowicz, Krośniewice, Koło, z Kalisza, do Wrocławia i t. d.

SRODA.

PRZYCHODZĄ.— Z rana. Poczta wozowa z Lublina, Zamościa i listowa Lwowska.

Z rana Poczta wózkowa z Puław, Kaźmierza, Granicy i t. d.

Z rana Poczta Kuryerska, z Radomia, Kielc i Krakowa.

Po połud. Pocz. Kuryerska z Odessy, Moskwy, Kijowa i t. d

ODCHODZĄ.— Nr. 4. o godz. 10. z rana Poczta Kuryerska do Radomia, Kielc, Krakowa i Wiednia.

Nr. 3, o go. 11 z rana pocz. kuryer. do Pułtuska, Łomży i t d.

Nr. 1, o go. 6. wieczór Pocz. kon: do Błonia, Sochaczewa i t d.

CZWARTEK.

PRZYCHODZĄ.— Z rana. Poczta konna z Gdańska, Torunia i Płocka; z Radomia Kielc, Krakowa i Wiednia.

W południe. Poczta wozowa z Petersburga, Królewca, Nowegodworu.

W wieczór. Poczta konna z Lublina, Puław i Góry.

ODCHODZĄ. — Nr. 4, o godz. 10. Poczta kuryerska do Radomia, Kielc, Krakowa i t. d.

Nr. 2. o godz. 12 z rana Poczta konna do Piaseczna, Góry, Miechowa, Ryczywoła, i t. d.

Nr. 2. o godz. 12. z rana. Poczta wozowa do Jabłonny, Putuska, Ostrołęki, Łomży. i t. d.

PIĄTEK.

PRZYCHODZĄ— Z rana. Poczta wozowa z Gdańska, Torunia i Płocka.

W południe. Wozowa i Konna z Siedlec, Brześcia Litewskiego i Moskwy.

Z rana. Poczta Konna z Poznania, Berlina i z Kalisza.

ODCHODZĄ.— Nr. 4. Z rana o godzinie 10. Poczta Kuryerska do Radomia, Kielc i Krakowa.

SOBOTA.

PRZYCHODZĄ.— Z rana. Poczta wozowa z Piotrkowa, Sieradza oraz listowa z Wrocławia.

Z rana. Poczta konna z Lublina, Zamościa i Lwowa.

ODCHODZĄ.— Nr. 3. Z rana. o godz. 9, Poczta Wozowa do Sochaczewa, Łowicza, Krośniewic, Gdańska i t. d.

Nr. 1. w wieczór. o godz. 6 Poczta konna do Błonia, Sochaczewa, Łowicza, Kutna, Krośniewic, Poznania. Berlina.

Nr. 3. w wieczór o godz. 6. Poczta konna, do Mszczonowa Rawy, Tomaszowa i t d.

Nr. 4. o godz. 10. z rana Poczta kuryerska do Radomia Kielc, i Krakowa.

UWAGI. *Pieniądze na trzy godziny, paki na dwie godziny, a listy na jedną godzinę przed oznaczonym odejściem Poczty; do Poczt zaś z rana o godzinie 9 odchodzących dniem wprzódy do godz. 6 wieczorem do Expedycyi oddawane być winny.*

TABELLA

WYKAZUJĄCA DŁUGOŚĆ DNIA, WSCHÓD i ZACHÓD SŁOŃCA.

na wszystkie dni w roku, za pomocą narzędzia zwanego Kompasem Polskim ułożona.

Dnią.	STYCZEŃ. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zacho. Słońc. G M	LUTY. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońc. G M	MARZEC. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońc. G M	KWIECIEŃ. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońca G M	MAJ. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońc. G M	CZERWIEC. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońc. G M
1	7 33	8 11	3 46	8 52	7 34	4 26	10 40	6 40	5 20	12 46	5 37	6 23	14 42	4 39	7 21	16 11	3 55	8 5
3	7 36	8 12	3 48	8 59	7 32	4 28	10 48	6 36	5 24	12 54	5 38	6 27	14 40	4 36	7 24	16 15	3 53	8 7
5	7 40	8 10	3 50	9 7	7 28	4 33	10 57	6 32	5 28	13 2	5 29	6 31	14 56	4 32	7 28	16 19	3 51	8 9
7	7 44	8 8	3 52	9 14	7 23	4 37	11 5	6 28	5 32	13 10	5 25	6 35	15 3	4 29	7 31	16 23	3 49	8 13
9	7 48	8 6	3 54	9 22	7 19	4 41	11 13	6 24	5 36	13 18	5 21	6 39	15 9	4 26	7 34	16 25	3 48	8 11
11	7 51	8 5	3 55	9 30	7 15	4 45	11 21	6 20	5 40	13 26	5 17	6 43	15 16	4 22	7 38	16 27	3 47	8 12
13	7 56	8 2	3 58	9 37	7 12	4 48	11 30	6 15	5 45	13 33	5 14	6 46	15 22	4 19	7 41	16 29	3 46	8 14
15	8 1	8 0	4 0	9 45	7 8	4 52	11 38	6 11	5 49	13 41	5 10	6 50	15 28	4 16	7 44	16 31	3 45	8 15
17	8 6	7 57	4 3	9 52	7 4	4 56	11 46	6 7	5 53	13 49	5 6	6 54	15 34	4 13	7 47	16 32	3 44	8 16
19	8 12	7 54	4 6	10 0	7 0	5 0	11 54	6 3	5 57	13 57	5 2	6 58	15 40	4 10	7 50	16 32	3 44	8 —
21	8 17	7 52	4 8	10 8	6 56	5 4	12 2	5 59	6 1	14 4	4 58	7 2	15 46	4 7	7 53	16 32	3 44	—
23	8 23	7 49	4 11	10 16	6 52	5 8	12 10	5 55	6 5	14 12	4 54	7 6	14 51	4 5	7 55	16 32	3 44	8 16
25	8 29	7 46	4 14	10 24	6 48	5 12	12 18	5 51	6 9	14 20	4 50	7 10	15 56	4 2	7 58	16 32	3 44	8 16
27	8 35	7 43	4 16	10 32	6 44	5 16	12 27	5 47	6 13	14 27	4 47	7 13	16 1	3 59	8 1	16 31	3 45	8 16
29	8 42	7 39	4 21	— 38	6 41	5 19	12 37	5 43	6 17	14 31	4 43	7 17	16 6	3 57	8 3	16 29	3 46	8 16
31	8 49	7 36	4 24	— —	— —	— —	12 42	5 39	6 21	— —	4 —	— —	16 10	3 55	8 5	— —	— —	— —

Dnia.	LIPIEC. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońc. G M	SIERPIEŃ. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońc. G M	WRZESIEŃ. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońc. G M	PAŹDZIER. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońc. G M	LISTOPAD. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońc. G M	GRUDZIEŃ. Dług. Dnia. G M	Wsch. Słońc. G M	Zachó. Słońc. G M
1	16 27	3 47	8 13	15 19	4 21	7 39	13 28	5 16	6 44	11 28	6 16	5 44	9 26	7 17	4 43	7 52	8 4	3 56
3	— 25	3 48	8 12	— 13	4 24	7 36	— 20	5 20	6 40	— 20	6 20	5 40	9 18	7 21	4 39	7 48	8 6	3 54
5	— 23	3 49	8 11	— 7	4 27	7 33	— 12	5 24	6 36	— 12	6 24	5 36	9 11	7 25	4 36	7 44	8 8	3 52
7	— 21	3 50	8 10	— 0	4 30	7 30	— 4	5 28	6 32	— 4	6 28	5 32	9 4	7 28	4 32	7 40	8 10	3 50
9	— 17	3 52	8 8	14 53	4 34	7 26	12 56	5 32	6 28	10 56	6 32	5 28	8 56	7 32	4 28	7 37	8 12	3 48
10	— 13	3 54	8 6	— 48	4 36	7 24	— 48	5 36	6 24	— 48	6 36	5 24	8 50	7 35	4 25	7 35	8 13	3 47
13	16 9	3 56	8 4	14 40	4 40	7 20	12 40	5 40	6 20	10 40	6 40	5 20	8 43	7 39	4 21	7 33	8 14	3 46
15	— 5	3 58	8 2	— 32	4 44	7 16	— 32	5 44	6 16	— 32	6 44	5 16	8 36	7 42	4 18	7 31	8 15	3 45
17	— 2	4 0	8 9	— 24	4 48	7 12	— 24	5 48	6 12	— 24	6 48	5 12	8 30	7 45	4 15	7 30	8 —	3 45
19	15 52	4 2	7 58	— 16	4 52	7 8	— 16	5 52	6 4	— 16	6 53	5 8	8 24	7 48	4 12	7 28	8 16	3 44
21	— 58	4 4	7 56	— 10	4 55	7 5	— 8	5 56	6 0	— 8	6 56	5 4	8 18	7 51	4 9	7 28	8 —	3 44
23	— 46	4 7	7 53	— 2	4 59	7 1	— 0	6 0	6 4	— 0	7 0	5 0	8 12	7 54	4 6	7 28	8 —	3 44
25	15 40	4 10	7 50	13 55	5 3	6 57	12 52	6 4	5 56	9 53	7 4	4 56	8 6	7 57	4 3	7 28	8 16	3 44
27	— 35	4 13	7 47	— 47	5 7	6 53	11 44	6 8	5 52	9 45	7 8	4 52	8 1	8 0	4 0	7 29	8 —	3 44
29	— 29	4 16	7 44	— 39	5 11	6 49	— 36	6 12	5 48	9 37	7 12	4 48	7 55	8 3	3 56	7 31	8 15	3 45
31	— 22	4 19	7 41	— 32	5 14	6 46	— —	— —	— —	9 30	7 15	4 45	— —	— —	— —	7 33	8 14	3 46

ODLEGŁOŚĆ MIAST OD WARSZAWY.

Gubernialnych.

Kalisz	mil	32.
Kielce	—	34.
Lublin	—	25.
Płock	—	16.
Radom	—	18.
Suwałki	—	42.
Siedlce	—	11.

Zagranicznych.

Alexandrya w Eg.	mil	434.
Alger w Afryce	—	407.
Amsterdam w Hol.	mil	168.
Augsburg w Baw.	—	140.
Berlin	—	76.
Brody	—	71.
Bruxella	—	175.
Damaszek w Azyi	—	457.
Drezno	—	85.
Frankfurt nad M.	—	135.
Grodno	—	41.
Gdańsk	—	46.
Hamburg	—	117.
W. Stéj Heleny	—	1,411.
Jamajka	mil	1,229.
Jeruzalem	—	485.
Konstantynopol	—	260.
Królewiec	—	47.
Kraków	—	45.
Lipsk	—	98.
Lizbona w Portu.	—	460.
Londyn	—	228.
Madryt	—	389.
Moskwa	—	183.
Neapol	—	307.
Odessa	—	149.
Paryż	mil	204.
Pekin	—	1,273.
St. Petersburg.	—	184.
Poznań	—	43.
Praga w Czechach	—	91.
Ryga	—	100.
Rzym	—	269.
Toruń	—	39.
Uścitug	—	43.
Wiedeń	—	106.
Wilno	—	70.
Zurich w Szwajca.	—	167.